

พรรณไม้กระถาง ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ

กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

พรรณไม้กระถางศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ

ที่ปรึกษา

อำไพ พรธิแสงสุวรรณ

ผู้จัดทำ

จุฑารัตน์ แสงเสถียร

อภิสิทธิ์ สิทธิวัง

ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย

สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

2555

คำนำ

ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ ได้รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่างๆ ไว้เพื่อเป็นแหล่งสำหรับ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจพรรณไม้เกิดความสะดวกในการศึกษาหาความรู้โดยไม่ต้องเข้าไปในป่า ซึ่งอาจจะเข้าถึงลำบาก และเนื่องจากศูนย์ฯ มีข้อจำกัดของพื้นที่ จึงได้นำพรรณไม้ชนิดต่างๆ ปลูกลงในกระถาง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือ “พรรณไม้กระถาง ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ” โดยมีรายละเอียดของ ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ ชื่ออื่นๆ ลักษณะทั่วไป การออกดอกติดผล รวมถึงประโยชน์ด้านต่างๆ ของพรรณไม้แต่ละชนิดโดยเฉพาะด้านสมุนไพร ซึ่งศูนย์ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะเกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจพรรณไม้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ศูนย์ฯ พร้อมขอรับข้อเสนอแนะ และข้อวิจารณ์ไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาคเหนือ

2555

กระทิง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calophyllum inophyllum* L.

วงศ์ : GUTTIFERAE

ชื่ออื่น : กระทิง กระทิง กากระทิง กากะทิง (กลาง), ทิง (กระบี่), เนาวกาน (น่าน), สารภีทะเล (ประจวบคีรีขันธ์), สารภีแนน (เชียงใหม่,เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ระยอง

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20 - 25 เมตร ไม้ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลม สีเขียวเข้ม กิ่งอ่อนเกลี้ยง ยอดอ่อนเรียวเล็ก ปลายทู่ เปลือกเรียบสีเทาอ่อนหรือน้ำตาลปนเหลือง เปลือกในสีชมพู เนื้อไม้สีน้ำตาลปนแดง ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงกันข้ามสลับกัน ออกดอกเป็นช่อสั้นที่ซอกใบบริเวณปลายกิ่ง มีดอกย่อย กลีบดอกสีขาว เกสรเพศผู้สีเหลือง มีกลิ่นหอม ผลเป็นผลสดทรงกลม ปลายผลเป็นติ่งแหลม เมื่อสุกจะมีสีเหลือง

การกระจายพันธุ์ : ในธรรมชาติพบมากตามป่าดิบในภาคใต้จนถึง พื้นที่ชายทะเล

ออกดอก : ตลอดทั้งปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ ใช้ก่อสร้าง ตันและเปลือกตัน ให้ยางใช้สำหรับทาแผล เป็นยาฟาดสมานพอกทรวงอกแก้แค้นโรคปอด กินจะทำให้อาเจียน เป็นยาระบาย ใช้แต่งกลิ่น ขับปัสสาวะ ใช้ภายนอกสำหรับล้างแผลอักเสบเรื้อรัง ราก เป็นยาใช้ล้างแผล ใบ รสเมาเย็น แก้ตาแดง ตาฝ้า ตามัว น้ำคั้นจากใบเป็นยาฟาดสมานภายนอกใช้กับโรคริดสีดวงทวาร ใบใช้เบื่อปลา ถ้านำมาแช่น้ำทิ้งไว้ค้างคืน จะได้น้ำที่มีสีน้ำเงิน ดอก รสหอมเย็น เข้ายาบำรุงหัวใจ บำรุงยาหอม เมล็ด ให้น้ำมันและยางอยู่รวมกัน แยกน้ำมันออกมาใช้ทาถูขนาดแก้ปวดข้อ เกล็ดขจัดขอก บวม สมานแผล แก้ผื่นคัน แก้โรคผิวหนัง แก้เหา แก้หิด กลาก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Irvingia malayana* Oliv. ex A.W. Benn.

วงศ์ : IRVINGIACEAE

ข้ออื่น : กระบก กะบก จะบก ตระบก (เหนือ), จำเาะ (เขมร), สะอ้ง (ช่อง ตราด), บก หมากบก (ตะวันออกเฉียงเหนือ), มะมื่น มื่น (เหนือ), หลักกาย (ส่วย สุรินทร์)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ร้อยเอ็ด

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10 - 30 เมตร ผลัดใบ เปลือกสีเทาอ่อนปนน้ำตาลค่อนข้างเรียบ เรือนยอดเป็นพุ่มแน่นทึบ ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ แผ่นใบรูปมนแกมขอบขนานถึงรูปหอก ผิวใบเกลี้ยง โคนใบมน ปลายใบพู่ถึงแหลม ดอกขนาดเล็ก สีขาวปนเขียวอ่อน ผลทรงกลมรี เมื่อสุกสีเหลืองอมเขียว เมล็ดแข็ง เนื้อในมีรสมัน

การกระจายพันธุ์: จากอินเดียถึงอินโดนีเซีย ตามป่าเบญจพรรณแล้งและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 100 - 300 เมตร

ออกดอก : มกราคม - มีนาคม ผลแก่ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด หรือตอนกิ่ง

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องมือกลกรรม เมื่ออาบน้ำยาโดยถูกต้องแล้วใช้ในการก่อสร้างที่ต้องการความแข็งแรงได้ **เนื้อไม้** ช่วยเจริญอาหาร ขับพยาธิในเด็ก **ใบ** แก้คันผิวหนัง เมล็ด บำรุงไขข้อในกระดูก แก้เส้นเอ็นพิการ ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย บำรุงไต แก้ข้อขัด, ใบอ่อนใช้เป็นผักรับประทานกับลาบ **เมล็ด** เนื้อในเมล็ดแก้ รับประทานได้ รสมันร้อน บำรุงเส้นเอ็น บำรุงไขข้อ แก้ข้อขัด บำรุงไต นำพายุธิในท้อง, น้ำมันที่ได้จากเมล็ดใช้ทำอาหาร สบู่ เทียนไข

กระพี้จั่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Millettia brandisiana* Kurz

วงศ์ : LEGUMINOSAE - PAPILIONOIDEAE

ชื่ออื่น : กระพี้จั่น (กลาง, พืชญ.โลก), จั่น (กลาง, สุโขทัย), ปี้จั่น (เหนือ), พี้จั่น (กลาง, จันทบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : แม่ฮ่องสอน

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 8 - 20 เมตร เปลือกสีเทา ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเวียนสลับ มีใบย่อย แผ่นใบรูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบทู่ โคนใบมนหรือสอบเบี้ยวเล็กน้อย ขอบเรียบ หลังใบสีเขียวเข้ม ท้องใบสีจางกว่า ใบแก่เกลี้ยง มีขนประปรายตามเส้นกลางใบด้านล่าง ดอกรูปดอกถั่ว สีขาวปนม่วง ออกดอกเป็นช่อตามง่ามใบ ผลเป็นฝักแบน โคนแคบกว่าปลาย เปลือกเกลี้ยงหนา คล้ายแผ่นหนัง ขอบเป็นสัน เมล็ดสีน้ำตาลดำ

การกระจายพันธุ์ : เอเชียเขตร้อน ประเทศไทยพบทาง ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงใต้
ออกดอก : มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด ปักชำราก

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเชื้อกระดาษ ด้ามเครื่องมือ ของเล่นเด็ก ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ลำต้น เป็นยาพื้นบ้านอีสานใช้ลำต้นต้มน้ำดื่มบำรุงเลือด

กฤษณา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Aquilaria crassna* Pierre ex Lecomte

วงศ์ : THYMELAEACEAE

ชื่ออื่น : กฤษณา (เขียงราย, เหนือ), ไม้หอม (ตะวันออก, ใต้)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงถึง 30 เมตร ไม้ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มทรงเจดีย์ต่ำๆ หรือรูปกรวย เปลือกนอกเรียบสีเทาอมขาว เมื่อมีอายุมากขึ้น ส่วนเปลือกชั้นในมีสีขาวอมเหลือง ใบ เป็นชนิดใบเดี่ยว รูปมน รูปไข่กลับหรือรูปยาวขอบขนานออกเรียบสลับกัน เนื้อใบเป็นมัน ปลายใบเรียวแหลม ดอก สีขาว ไม่มีกลีบดอก ออกเป็นช่อเล็กๆ มีกลิ่นหอม เป็นดอกสมบูรณ์เพศเกิดที่ง่ามใบหรือยอด ออกดอกในช่วงฤดูร้อน ผลอ่อนสีเขียวสด รูปไข่กว้าง มีสันแฉกตามยาวของผล และชั้นกลีบเลี้ยงที่ขยายอยู่ที่ฐาน ผิวบางเหนียว มีรอยย่นๆ และแตกได้เป็น 2 พู เมล็ดเป็นมัน 1 เมล็ด

การกระจายพันธุ์ : พบทางภาคตะวันออกของประเทศไทย และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจะขึ้นกระจายในป่าดิบชื้น

ออกดอก : มีนาคม - เมษายน ผลแก่ กรกฎาคม - กันยายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องหอม หรือนำมากลั่นทำเป็นหัวน้ำหอม ซึ่งจะทำให้กลิ่นติดอยู่ได้นาน เนื้อไม้ บำรุงโลหิตในหัวใจ บำรุงตับและปอดให้เป็นปกติ แก้ลม แก้ลมชาง แก้ลมอ่อนเพลีย ทำให้ชุ่มชื้นใจ บำรุงกำลัง บำรุงธาตุ แก้ไข้ บำรุงโลหิต รักษาโรคปวดข้อ แก่นไม้ บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ บำรุงตับและปอดให้เป็นปกติ เมล็ด น้ำมันจากเมล็ด รักษาโรคผิวหนัง แก้โรคเรื้อน แก้มะเร็ง

กะทัง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Litsea monopetala* (Roxb.) Pers.

วงศ์ : LAURACEAE

ชื่ออื่น : กระท่อนรอก กะทัง (ใต้), คายโซ่ (กาญจนบุรี หนองคาย), ตุ่ม หมีปึง (เชียงใหม่), พอครา (นครศรีธรรมราช), โพหน่วย มุหุม (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), เมาะโม (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ยึกเยา (แพร่), สะหมี่ (ชัยภูมิ), หม่อน (กลาง, ระนอง), หมี (จันทบุรี, อุตรดิตถ์)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10-15 เมตร ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ ใบเมื่อขยี้มีกลิ่นเหม็น ช่อดอกแบบช่อแยกแขนงสั้นๆ ออกเป็นกระจุก ตามกิ่งด้านข้างและตามง่ามใบ ดอกมี 4-8 ดอก แยกเพศ สีเหลืองอ่อน ผลรูปไข่หรือรูปรี ยาว 0.8-1.2 เซนติเมตร ผลสุกสีดำ มีเมล็ดแข็ง 1 เมล็ด

การกระจายพันธุ์ : ป่าดิบ ป่าผลัดใบ

ออกดอก : พฤษภาคม - มิถุนายน ผลแก่ กรกฎาคม - สิงหาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้สร้างบ้านเรือน เสาถ่าน ทำพื้น ทำเชียง ทำเฟอร์นิเจอร์ ทำค้ำมิด จอบ เสียม ขวาน ทำขี้ใส่ข้าว เปลือก นำมาใช้ฝนทาแก้ฝี ผิวในของเปลือกสดอมแก้ปวดฟัน แก้ปากเหม็น ต้มอาบ แก้ผดผื่น แก้ท้องอืด นอกจากนี้ เปลือกใช้ย้อมผ้า ย้อมແຫໍให้ติดสี ผงเปลือกทำรูปจุดไล่แมลง ราก นำมาใช้ตำทาแก้ฝี หนอง ต้มกินแก้ท้องอืด แก้ท้องร่วง ยางของต้นหมี ใช้ทำเครื่องจักสานให้หนา และทนทาน ใบ ใบสดใช้ฆ่าเหา ใช้ขี้ทารักษาแผล กลากเกลื้อน แก้พิษแมงมุม แก้ท้องร่วง ท้องอืด ดอก สามารถนำมาตากแห้งอบน้ำหอม ประดิษฐ์เป็นของชำร่วย ผลสุก ใช้บีบหรือตำทาแก้โรคผิวหนัง หรือนำมาสระผม

กันเกรา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Fagraea fragrans* Roxb.

วงศ์ : GENTIANACEAE

ชื่ออื่น : กันเกรา (กลาง), ตะมะชู ตำมูชู (มลายู ภาคใต้), ตาเตร่า (เขมร ตะวันออก), ตำเสา ทำเสา (ใต้), มันปลา (เชียงใหม่,เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : นครพนม

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นสูง 10 - 15 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปรี เนื้อใบบางแต่เหนียว ปลายใบแหลมยาว โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบสีจางกว่า ก้านใบยาว มีหูใบระหว่างก้านใบคล้ายรูปถ้วยเล็กๆ ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่งและซอกใบตอนปลายกิ่ง เมื่อเริ่มบานกลีบดอกสีขาว ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีเหลืองมีกลิ่นหอม ผล เป็นผลสดทรงกลม มีติ่งแหลมสั้นติดอยู่ที่ปลาย สีส้มอมเหลือง แล้วเปลี่ยนเป็นสีแดงเมื่อผลแก่

การกระจายพันธุ์ : ป่าเบญจพรรณ และตามที่ใกล้แหล่งน้ำแทบทุกภาคของไทย

ออกดอก : เมษายน - มิถุนายน **ผลแก่** มิถุนายน - สิงหาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง แก่น รสมัน ฝื่อน ฝาดขม ใช้เข้ายาบำรุงธาตุ เน้นหน้าอก บำรุงไขมันในร่างกาย เป็นยาอายุวัฒนะ แก้ไข้จับสั่น แก้หืดไอ ริดสีดวง ท้องมานลงท้อง มูกเลือด เน้นหน้าอก บำรุงม้าม แก้เลือดพิการ ขับลม **เปลือก** ใช้บำรุงโลหิต

กาสะลองคำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Radermachera ignea* (kurz) Steenis

วงศ์ : BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น : กากี (ใต้, สุราษฎร์ธานี), กาสะลองคำ (เชียงราย), และเป๊าะ ลำภาหลามต้น (ลำปาง), จางจีด (ชัยภูมิ, มุกดาหาร), สะเกา (เหนือ), อ้อยช้าง (กาญจนบุรี, อุตรดิตถ์)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : เชียงราย

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 6 - 20 เมตร ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกตรงข้ามกัน แผ่นใบรูปรีแกมรูปหอก ปลายใบแหลมเป็นติ่ง โคนใบสอบแหลม ออกดอกเป็นกระจุกตามกิ่งและลำต้น สีเหลืองอมส้ม หรือสีส้ม กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็นแฉกสั้นๆ 5 แฉก ผลเป็นฝัก เมื่อแก่แตกเป็นสองซีกเมล็ดมีปีก

การกระจายพันธุ์ : ขึ้นกระจายในป่าเบญจพรรณ และป่าดิบ ตามธรรมชาติมักพบบนเทือกเขาหินปูนที่ค่อนข้างชื้นทางภาคเหนือ

ออกดอก : มกราคม - เมษายน ผลแก่ ตุลาคม - ธันวาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำกิ่ง และแยกหน่อ

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ

กาฬพฤกษ์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cassia grandis* L.f.

วงศ์ : LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่ออื่น : กาฬพฤกษ์ (กทม.)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : บุรีรัมย์

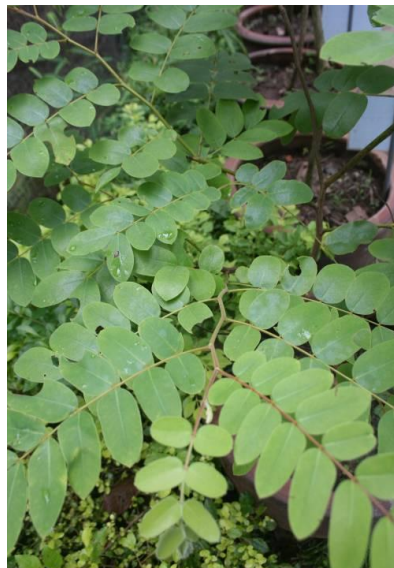
ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบสูงประมาณ 20 เมตร โคนมีพูพอน เปลือกสีดำแตกเป็นร่องลึก กิ่งอ่อนหรือช่อดอกมีขนสีน้ำตาล ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับ ใบย่อย 10 - 20 คู่ ใบอ่อนสีแดง แผ่นใบย่อยรูปขอบขนาน หลังใบเป็นมัน ท้องใบมีขน ดอก เมื่อเริ่มบานจะมีสีแดง แล้วเปลี่ยนเป็นสีชมพูและสีส้มตามลำดับ ผลเป็นฝักรูปทรงกระบอก

การกระจายพันธุ์ : ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - มีนาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ

ไ้เก้แดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ternstroemia gymnanthera* (Wight & Arn.) Bedd.

วงศ์ : THEACEAE

ชื่ออื่น : ไ้เก้ ไ้ก้นก ไ้เก้หัด ปันนกไ้ส (เชียงใหม่), ไ้เก้แดง (เชียงใหม่), ช้างน้อย (ลำพูน), เมื่อก (เชียงราย), โมงน้อย (เลย), สารภีคง (เพชรบูรณ์, ลำปาง), หัวจั่นก (ตะวันออกเฉียงเหนือ, เลย)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ต้น สูง 10 - 15 เมตร ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนรอบกิ่งแผ่นใบเหนียว หนา รูปหอกแกมขอบขนาน โคนใบสอบ ปลายใบแหลม ก้านใบยาว 0.8 - 1.2 เซนติเมตร ดอกสีเหลืองถึงเหลืองอ่อน ออกเป็นช่อสั้นๆ ผลสีน้ำตาลแดงรูปไข่หรือเกือบทรงกลม ขนาดกว้าง 1.2 เซนติเมตร ยาว 1.5 เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์ : มีถิ่นกำเนิดในเอเชียเขตร้อน ประเทศไทยพบตามป่าดิบหรือป่าผลัดใบ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 300 - 1,700 ม.

ออกดอก : เมษายน - กรกฎาคม ผลแก่ สิงหาคม - ตุลาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เปลือกและเนื้อไม้ มีกลิ่นหอมและมีเส้นละเอียด สามารถนำมาทำส่วนผสมของรูปได้

ข่าต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cinnamomum ilicioides* A.Chev.

วงศ์ : LAURACEAE

ชื่ออื่น : ข่าต้น (กลาง), ตะไคร้ต้น (กลาง,เลย), พลุต้น (เชียงใหม่)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ต้น หรือไม้พุ่ม ส่วนต่างๆมักมีกลิ่นหอม เปลือกต้นเมื่อฉีกออกมาจะมีกลิ่นคล้ายเครื่องเทศ ใบ เดี่ยว เรียงสลับ ไม่มีหูใบ ดอก กลีบดอกมีจำนวน 6 กลีบ เรียงอยู่เป็น 2 ชั้น ไม่มีกลิ่นหอม ผลสดเมล็ดเดี่ยว มีก้านดอกที่พองโตขึ้นมาหุ้มตอนโคน

การกระจายพันธุ์ : -

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : -

ประโยชน์ : สารสกัดใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง

จี้เหล็ก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Senna siamea* (Lam.) Irwin & Barneby

วงศ์ : LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่ออื่น : จี้เหล็ก (กลาง ตรง), จี้เหล็กแก่น (ราชบุรี), จี้เหล็กบ้าน (ลำปาง เหนือ), จี้เหล็กใหญ่ (กลาง), ผักจี้ลิ (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), มะจี้เหละพะ โคะ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ยะหา (มลายู ปัตตานี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ชัยภูมิ

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 8 - 15 เมตร เปลือกสีเทาอมน้ำตาลแตกตามยาวเป็นร่อง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับกัน ออกดอกเป็นช่อสีเหลืองที่ปลายกิ่ง ผลแบนสีน้ำตาล

การกระจายพันธุ์ : บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในป่าเบญจพรรณขึ้นทั่วประเทศ เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

ออกดอก : เกือบตลอดปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด และตอนกิ่ง

ประโยชน์ : ลำต้น เป็นยาระบาย แก้นิ่ว ขับปัสสาวะ แก้เบาหวาน ลดความดัน ช่วยให้นอนหลับเปลือกฝักแก้เส้นเอ็นพิการ เปลือก ใช้แก้โรคผิวหนัง ราก แก้ไข้ บำรุงธาตุ แก้โรคเหน็บชา ใบ ใบแก้ไข้บรรเทาไข้ แก้ไข้ ขับปัสสาวะ ยอดและดอก เป็นยาระบายอ่อนๆ ดอกบาน ใช้ลดความดันโลหิต แก้หืด แก้วงแค

จามจุรี

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Samanea saman* (Jacq.) Merr.

วงศ์ : LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น : ก้ามกราม (กลาง), ก้ามกุ้ง (กทม.,อุตรดิตถ์), ก้ามปู (กทม.,พิษณุโลก), จามจุรี (กทม.,ตราด), ตู๊ดตู๋ (ตราด), ลัง สารสา ลำสา (เหนือ), ตู๊ดตู๋ (ตาก), เส่กู่ เส่คู๋ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ลำพูน

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่สูง 10 - 20 เมตร แผ่พุ่มกว้างคล้ายร่ม เป็นแบบขนนกสองชั้น ออกสลับ เปลือกต้นสีดำเป็นเกล็ดโตแข็งสีเขียวเข้ม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกคล้ายใบแค ปลายใบมนแกนกลางใบประกอบและก้านใบประกอบแยกแขนงตรงข้ามกัน บนแขนงมีใบย่อยรูปไข่หรือรูปรีหรือคล้ายรูปสี่เหลี่ยมขนมนเปี้ยกปุน ปลายใบมน ขอบใบเรียบ หลังใบเกลี้ยง ออกดอกรวมเป็นกระจุก สีชมพูอ่อน โคนดอกสีขาว ออกตามง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง ผลเป็นฝักแบนยาว ฝักอ่อนสีเขียว ฝักแก่สีน้ำตาล เนื้อในนุ่มสีดำ รสหวาน เมล็ดสีน้ำตาลเข้ม

การกระจายพันธุ์ : อเมริกาใต้เขตร้อน

ออกดอก : สิงหาคม - กุมภาพันธ์ ผลแก่ มีนาคม - เมษายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ต้น ใช้เลี้ยงผึ้ง เนื้อไม้ ทำเครื่องเรือน บุนนัง แกะสลัก เปลือกต้น ปั่นให้ละเอียด ใช้เป็นยาสมุนไพรรักษาแผล แก้โรคเหงือกบวม แก้ปวดฟัน แก่ริดสีดวงทวารหนัก แก้โลหิตตกใน ใบ รสเย็นเมาสรรพคุณทำให้เย็น ดับพิษ แก้ปวดแสบปวดร้อน เมล็ด รสฝาด แก้โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน เรื้อน แก้เชื้อตาอักเสบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Xylia xylocarpa* (Roxb.) Taub.

วงศ์ : LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น : กร້อม (ชาวบน นครราชสีมา), ไคว (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), คล้าย (กะเหรี่ยง เชียงใหม่ กาญจนบุรี), จะลาน จาลาน (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), แดง (กลาง,สงขลา), ตะกร้อม (ซอง จันทบุรี), ปราณ (ส่วย สุรินทร์) ไปรัน (ศรีสะเกษ), ผ้าน (ละว้า เชียงใหม่), เพี้ย (กะเหรี่ยง ตาก), สะกรอม (เขมร จันทบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ตาก

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 15 - 30 เมตร กิ่งก้านและยอดอ่อนมีขนละเอียดสีเหลือง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้นเรียงสลับ ประกอบด้วย 2 ซ่อ ใบแตกออกเป็น 2 ง่าม ใบย่อย 4 - 5 คู่รูปไข่หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ออกดอกเป็นช่อทรงกลมคล้ายดอกกระถิน ที่ปลายกิ่งและซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผล เป็นฝักรูปไตแบน แข็ง

การกระจายพันธุ์ : ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 10 - 1,200 เมตร

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - มีนาคม ผลแก่ ตุลาคม - มกราคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ แข็งเหนียว ทนทาน ใช้ก่อสร้างบ้านเรือน เกลียว ต่อเรือ หมอนรองรางรถไฟ เครื่องมือทางการเกษตร ทำหูก กระสวย คันธนู หน้ำไม้ แก่น รสฝาดร้อนชื้น ขับฟอกและบำรุงเลือด แก้กระษัยเลือดลม แก้กระษัยโลหิต เป็นยาระบาย แก้ไข้ใน แก้ไข้ บำรุงหัวใจ ดอก แก้ไข้ บำรุงหัวใจ เปลือกต้น รสฝาดร้อน สมาน ขับฟอกและบำรุงเลือด แก้ประดง ดอก รสสุขุม แก้ไข้ บำรุงหัวใจ ฝัก ดมเป็นน้ำชา เมล็ดต้มหรือคั่วกิน

ตะเคียนทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hopea odorata* Roxb.

วงศ์ : DIPTEROCARPACEAE

ชื่ออื่น : กะกั โกกั (กะเหรี่ยง เชียงใหม่), แคน (ตะวันออกเฉียงเหนือ เลย), จะเคียน (เหนือ), จูเค้ โซเก (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), ตะเคียนทอง ตะเคียนใหญ่ (ภาคกลาง), ไพร (ละว้า เชียงใหม่)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ปัตตานี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ กลม หรือรูปเจดีย์ เปลือกหนา สีน้ำตาลดำแตกเป็นสะเก็ด กระพี้สีน้ำตาลอ่อน แก่นสีน้ำตาลอมเหลือง ใบ เป็นใบเดี่ยวรูปไข่แกมรูปหอก หรือรูปดาบ เนื้อใบค่อนข้างหนา ปลายใบเรียว โคนใบมนป้านและเบี้ยว หลังใบมีตุ่มเกลี้ยง ปลายโค้งแต่ไม่จรดกัน ออกดอกขนาดเล็ก สีขาว ออกเป็นช่อยาวตามง่ามใบและปลายกิ่ง กลิ่นหอม ผล รูปไข่เกลี้ยง ปลายมนเป็นติ่งคล้ายหนามแหลม ภายในกลีบรองดอกที่ขยายตัวออกเป็นปีก รูปใบพาย

การกระจายพันธุ์ : กระจายพันธุ์กว้างในป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ตามที่ราบลุ่มและชุ่มชื้น ตามริมห้วย ริมลำธารทุกภาค ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 - 800 เมตร

ออกดอก : มกราคม - มีนาคม ผลแก่ มีนาคม - มิถุนายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องเรือน สะพาน ทำเรือ วงกบประตูหน้าต่าง ชันใช้ผสมน้ำมันทาไม้ ทำน้ำมันชักเงา ใช้น้ำเือง เนื้อไม้ แก้วอุดทะราด แก้วท้องร่วง แก้วเสมหะ แก้วโลหิต แก้วกำเดา สมานแผล แก้พิษรักษาเลือดลม แก้ปวดฟัน แก้เหงือกบวม เปลือกต้น ต้มกับเกลือป้องกันฟันหลุดหรือชะล้างแผลเรื้อรัง แก้อักเสบ ห้ามเลือด ดอก ผสมยาทิพย์เกสร ยางแห้ง บดเป็นผง รักษาบาดแผล สมานแผล แก้ท้องเสีย บิด ปวดธาตุ ไฟและน้ำร้อนลวก

ตะแบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lagerstroemia floribunda* Jack

วงศ์ : LYTHRACEAE

ชื่ออื่น : กระแบก (ระนอง, สุราษฎร์ธานี), ตราแบกปรี (เขมร), ตะแบกไข่ (ตราด, ราชบุรี), ตะแบกนา (กลาง, เพชรบุรี), บางอตะมะกอ (ปัตตานี, มลายู ยะลา), บางยามู (มลายู นราธิวาส), เปื่อยนา เปื่อนนา (ลำปาง), เปื่อยหางค่าง (แพร่)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สระบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบสูง 15 - 30 เมตร เปลือกเรียบสีเทาอมขาว แตกล่อนเป็นหลุมตื้น ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน แผ่นใบรูปขอบขนานแกมรูปหอก ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบสอบ ดอกสีม่วงอมชมพู ออกรวมกันเป็นช่อตามปลายกิ่ง ผลรูปรี เมล็ดมีปีก

การกระจายพันธุ์ : ป่าเบญจพรรณชื้น ป่าดงดิบ ป่าน้ำท่วมตามท้องนา ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 20 - 300 เมตร

ออกดอก : ผลแก่ ธันวาคม - มกราคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ **เนื้อไม้** ใช้ทำสิ่งก่อสร้างที่รับน้ำหนักและเครื่องมือการเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยยับยั้งโลหิตระดูสตรี แก้ระดูพิการที่เป็นลิ่ม เป็นก้อนสีดำมีกลิ่นเหม็นซึ่งทำให้เจ็บปวดในท้องน้อยหลังบั้นเอว แก้โลหิตจาง บำรุงโลหิต แก้ผอมแห้ง ขับระดูขาว แก่น รสขม ต้มดื่มแก้โรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ แก้โรคเบาหวาน **เปลือก** รสฝาดขม แก้ไข้ แก้ท้องเสีย ใช้ปรุงเป็นยาแก้บิด ลงแดง และมูกเลือด ราก รสขม แก้แผลในปาก ในคอ เป็นยาสมานท้อง แก้ปวดกล้ามเนื้อเมื่อมีไข้ ใบ รสจืดขมฝาดเย็น ต้มหรือชงน้ำร้อนดื่ม แก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ เป็นยาลดความดัน **เมล็ด** รสขม แก้โรคเบาหวาน แก่นอ่อนไม่หลับ

ทองกวาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Butea monosperma* (Lam.) Taub.

วงศ์ : LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ชื่ออื่น : กวาว ก้าว (เหนือ), จอมทอง (ใต้), จ้า (เขมร สุรินทร์), จาน (อุบลราชธานี), ทองคัน (ราชบุรี), ทองกวาว ทองธรรมชาติ ทองพรหมชาติ (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : เชียงใหม่

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบสูง 8 - 15 เมตร เปลือกสีเทาคล้ำแตกเป็นร่องตื้นๆ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบออกสลับกัน ออกดอกเป็นช่อตามกิ่งก้านและที่ปลายกิ่ง ดอกสีเหลืองถึงแดงสด ผลเป็นฝักรูปขอบขนานแบน มีเมล็ดที่ปลายฝัก

การกระจายพันธุ์ : ที่ราบลุ่มในป่าผลัดใบ ป่าหญ้าหรือป่าละเมาะที่แห้งแล้ง พบมากทางภาคเหนือ ส่วนภาคอื่นขึ้นกระจัดกระจาย ขกเว้นภาคใต้

ออกดอก : ธันวาคม - มีนาคม ผลแก่ พฤษภาคม - กรกฎาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกใช้ทำเชือกและกระดาษ ราก รสเมาร้อน แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ขับพยาธิ แก้ริดสีดวงทวาร ใบ พอกตำเฒ่าและสิว ถอนพิษ แก้ปวด ท้องขึ้น ริดสีดวง เข้ายาบำรุงกำลัง ดอก ถอนพิษไข้ แก้กระหายน้ำ เป็นยาขับปัสสาวะ สมานแผลปากเปื่อย แก้พิษฝี นอกจากนั้นยังให้สีเหลืองใช้ในการย้อมผ้า เมล็ด ใช้ขับพยาธิตัวกลม บดให้ละเอียดผสมกับน้ำมันาว ทาแก้คันและแสบร้อน ยางเรียกว่า gum bengal หรือ butea kino ใช้ฝาดสมาน ภายนอก และกินแก้ท้องร่วง

เทพทาร์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.

วงศ์ : LAURACEAE

ชื่ออื่น : การบูร (กลาง,เหนือ), จวง (ใต้,นครศรีธรรมราช), จวงหอม (เชียงใหม่,ใต้), จะไคตัน จะไคหอม (เหนือ), เทพทาร์ (กลาง,สุราษฎร์ธานี), พลุต้นขาว (เชียงใหม่), มือแคะมาง (มลายู ปัตตานี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : พังงา

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นสูง 10 - 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน แผ่นใบรูปรีแกมรูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ก้านใบเรียวเล็ก ดอกสีขาวหรือเหลืองอ่อน ออกเป็นช่อเป็นกระจุกตามปลายกิ่ง ผลทรงกลม มีขนาดเล็ก

การกระจายพันธุ์ : ขึ้นในป่าดิบ ทั่วประเทศ พบมากในภาคใต้

ออกดอก : สิงหาคม - กันยายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ มีกลิ่นฉุนใช้ในการแกะสลัก ทำเตียงนอน ตู้หีบใส่เสื้อผ้า นอกจากนี้ยังแก้ลมจุกเสียดแน่นเฟ้อ ขับลมในลำไส้ ผงกับเปลือกหอยขม ผสมน้ำขาวข้าวเหนียวคั่วแก้สะอึก **เปลือก** รสร้อน มีน้ำมันระเหย 1-25 % และแทนนิน แก้ลมจุกเสียด แน่นเฟ้อ แก้ปวดท้อง ขับลมในลำไส้และกระเพาะอาหาร บำรุงธาตุ **ใบ** มีรสร้อน ใช้ปรุงเป็นยาหอมแก้ลม จุกเสียดแน่นเฟ้อ แก้อาการปวดท้อง ขับผายลมได้ดี ขับลมในลำไส้และกระเพาะอาหารให้เร็ว เป็นยาบำรุงธาตุ ขับเสมหะ **เมล็ด** จะให้น้ำมัน ใช้เป็นยาทาถูแก้ปวด ภูมิคุ้มกัน

นางพญาเสือโคร่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Prunus cerasoides* D.Don

วงศ์ : ROSACEAE

ชื่ออื่น : จิวีวรรณ ชมพูญิงค์ นางพญาเสือโคร่ง (เหนือ), เส่ล่าวั่ว เส่แฝ่ เส่ล่าวแหล (กะเหรี่ยง เชียงใหม่)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ มีความสูงประมาณ 10 - 15 เมตร เปลือกเรียบเป็นมัน สีเหลืองน้ำตาล มีรูอากาศขนาดใหญ่ เชื้อผิวบาง หลุดลอกง่าย ใบ เป็นชนิดใบเดี่ยว ลักษณะรูปรีแบบไข่ หรือไข่กลับ ออกสลับกัน ปลายใบเรียวแหลม โคนใบกลมหรือสอบแคบ ขอบจักปลายก้านใบมีต่อม 2 - 4 ต่อม หูใบแตกแขนงคล้ายเขากวาง ดอก สีขาว ชมพู ออกเป็นช่อกระจุกใกล้ปลายกิ่ง ขอบริ้วประดับจักไม่เป็นระเบียบ กลีบดอกมี 5 กลีบ เมื่อบานขนาดโตเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 - 2 เซนติเมตร (ช่วงที่ออกดอกจะทิ้งใบก่อนออกดอก) ผล รูปไข่หรือกลม ยาว 1 - 1.5 เซนติเมตร เมื่อสุกสีแดง

การกระจายพันธุ์ : ทางตอนใต้ของประเทศไทย ญี่ปุ่น ไต้หวัน พบอยู่ในป่าที่ระดับความสูง 500 - 1,500 เมตร จากระดับน้ำทะเลในประเทศไทย พบขึ้นตามภูเขาที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,000 - 2,000 เมตร เช่น บนดอยอินทนนท์ ดอยเชียงดาว

ออกดอก : ธันวาคม - กุมภาพันธ์ ผลแก่ มกราคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ ผล สามารถนำมารับประทานได้ มีรสเปรี้ยว

นิโครธ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ficus benghalensis* L.

วงศ์ : MORACEAE

ชื่ออื่น : กร่าง (ภาคกลาง, ประจวบคีรีขันธ์), นิโครธ (กทม.)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 10 - 30 ลำต้นตรงเป็นพุ่ม แตกกิ่งก้านแน่นทึบ มีรากอากาศงอก
ออกมาจากกิ่งซึ่งรากอากาศนี้สามารถเจริญเติบโต เป็นลำต้นต่อไปได้ด้วย ทุกส่วนมียางสีขาว ใบ ใบ
เดี่ยว ออกเวียนสลับ รูปไข่หรือรูปใบหอก ใบหนาคล้ายแผ่นหนัง มีขนนุ่มทั้งสองด้าน กว้าง 7 - 14
เซนติเมตร ปลายและโคนมน ก้านใบยาว 4 - 7 เซนติเมตร เมื่อทิ้งใบจะปรากฏรอยแผลใบ
เด่นชัด ดอก สีขาว ออกเป็นช่อตามซอกใบบริเวณปลายกิ่ง แยกเพศ ขนาดเล็กมีจำนวนมาก อยู่ภายใน
ฐานรองดอกรูปกลมคล้ายผล ผล เป็นผลรวมรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร เมื่อสุกสี
แดงคล้ำ ๆ หรือสีเลือดหมู

การกระจายพันธุ์ : ในประเทศอินเดีย ศรีลังกา และปากีสถาน และแพร่กระจายทั่วไปในแถบเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้

ออกดอก : เกือบทั้งปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ใบและเปลือกใช้แก้โรคท้องเสีย ท้องร่วง ถายเป็นมูกเลือด และช่วยห้ามเลือด, เปลือกชั้นใน
ใช้ทำกระดาษ ราก ทำเชือก นอกจากนั้นยังใช้เคี้ยวเพื่อป้องกันโรคเหงือกบวม ยาง แก้บิด แก้
ท้องเดิน แก้โรคริดสีดวงทวาร หูด ผล รับประทานได้ เมล็ด เป็นยาเย็นและขำบำรุง

บุญนาค

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mesua ferrea* L.

วงศ์ : GUTTIFERAE

ชื่ออื่น : ก้าก้อ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ก้าก้อ (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), บุญนาค (กลาง, นครราชสีมา), ปะนา
คอ (มลายู ปัตตานี), สารภีค้อย (เชียงใหม่)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : พิจิตร

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 15 - 25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบสี
น้ำตาลปนเทา เรือนยอดเป็นพุ่มทึบรูปเจดีย์ต่ำ ใบเป็นใบเดี่ยว สีเขียว รูปไข่ยาวเรียวแคบ ขอบใบเรียบ
ท้องใบสีขาวนวลอมเทาเป็นมันคล้ายใบมะปราง ดอกเป็นดอกเดี่ยว ออกเป็นกระจุกสีขาวนวล กลีบ
ดอกมี 5 กลีบและมีกลิ่นหอม เกสรเพศผู้เป็นฝอยสีเหลืองจำนวนมาก ผลเป็นรูปไข่ เปลือกแข็ง

การกระจายพันธุ์ : ขึ้นทั่วไปในป่าดิบทางภาคเหนือและภาคใต้ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลถึง 700
เมตร

ออกดอก : มีนาคม - กรกฎาคม ผลแก่ ตุลาคม - เมษายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำไม้หมอนรองรางรถไฟ ก่อสร้าง ต่อเรือ ทำพานท้ายและรางปืน ค้ำร่ม แก่น
แก้เลือดออกตามไรฟันเป็นยาแก้ลักปิดลักเปิด กะพี้ แก้เสมหะในคอ เปลือก ฟอกน้ำเหลือง กระจาย
หนอง กิ่ง นำมาทำฐานรองพานดอกไม้ไหว้พระ ถือเป็นไม้สักค้ำลิทรี (ไทใหญ่) ราก ใช้เป็นยาขับลมใน
ลำไส้ น้ำมัน ที่กลั่นจากเมล็ดใช้จุดตะเกียง และทำเครื่องสำอาง ใบ ใช้รักษาบาดแผลที่ถูกของมีคม
และแหลม ดอก ดอกแห้ง ใช้เข้ายาหอม แต่งกลิ่นแต่งรสทำให้รับประทานง่าย บำรุงหัวใจ เป็นยาขับ
เสมหะบำรุงโลหิต แก้อ่อนกระสับกระส่าย แก้มก้องละเอียด ซึ่งทำให้หน้ามืดวิงเวียน ใจสั่น
อ่อนเพลีย หัวใจหวิว ทำให้ชุ่มกำลัง ผล มีฤทธิ์ช่วยขับเหงื่อ และฟาดสมาน เมล็ด บีบให้มึนน้ำมัน รักษา
โรคปวดตามข้อ ทารักษา โรคผิวหนัง

ประดู่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pterocarpus macrocarpus* Kurz

วงศ์ : LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ชื่ออื่น : จีต้อก (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), ฉะนอง (เชียงใหม่), คู้ คู้ป่า (เหนือ), ตะเลอ เตอะเลอ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ประดู่ ประดู่ป่า (ภาคกลาง) ประดู่เสน (ตราด, สระบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ชลบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15 - 25 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลดำแตกเป็นสะเก็ด เปลือกในมีน้ำเลี้ยงสีแดง เนื้อไม้สีขาวอมเหลือง แก่นสีน้ำตาลแกมแดง เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับ ใบย่อยรูปไข่ขอบขนาน ปลายใบเป็นติ่ง โคนใบมน ออกดอกเป็นช่อที่ซอกใบ รูปดอกถั่ว กลีบดอกสีเหลืองอ่อนกลิ่นหอม ผลแก่เป็นปีกแบนๆ มีขนาดใหญ่กว่าประดู่บ้าน และมีขนปกคลุมทั่วไป

การกระจายพันธุ์: ป่าเบญจพรรณชื้นและป่าดิบแล้งทั่วไป ยกเว้นภาคใต้ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 100 - 600 เมตร

ออกดอก : มีนาคม - เมษายน ผลแก่ พฤษภาคม - มิถุนายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง เป็นโครงสร้างต่างๆ ของบ้าน เช่น เสาบ้าน ไม้กระดาน ทำเครื่องเรือนที่สวยงาม เครื่องดนตรี เช่น ซอ ลูกและวางระนาด เปียโน เปลือกต้น ให้น้ำฝาดใช้ฟอกหนัง แก่นให้สีแดงคล้ำ ใช้ย้อมผ้าให้สีน้ำตาลถึงน้ำตาลแดง นอกจากนี้เปลือกต้นยังนำมา ต้มน้ำดื่มแก้อาการท้องเสีย ราก ต้มน้ำดื่มรักษาโรคบิด

ปีบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Millingtonia hortensis* L.f.

วงศ์ : BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น : กาซะลอง กาดสะลอง (เหนือ), เต็กตองโพ (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), ปีบ (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : พิษณุโลก

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นสูง 5 - 25 เมตร เปลือกขรุขระสีเทา ตามกิ่งมีช่องอากาศเป็นจุดๆ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก รูปไข่แกมรูปหอกปลายใบแหลม ขอบใบหยักเว้าหรือหยักกลมๆ เรียบ โคนใบกลม มีต่อมนอยู่ตรงมุมระหว่างเส้นกลางใบและเส้นใบ ออกดอกเป็นช่อขนาดใหญ่ตั้งตรง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นท่อเล็กๆ ปลายแยกออกเป็น 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ผลเป็นฝัก เมล็ดมีปีก

การกระจายพันธุ์ : พบกระจายทั่วไปตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 10 - 500 เมตร

ออกดอก : กันยายน - พฤศจิกายน ผลแก่ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกมีกลิ่นหอม บานตอนหัวค่ำ เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องประดับบ้าน เปลือก ทำลูกก๊อกราก บำรุงปอด รักษาวัณโรค อาการหอบหืด ใบใช้ฆ่านูนหรือสูบแทนฝิ่น ขยายหลอดลม ใช้รักษาอาการหอบหืดได้เช่นกัน ดอกใช้รักษาอาการหอบหืด ไซนัสอักเสบ เพิ่มการหลั่งน้ำดี (cholagogue) เพิ่มรสชาติ นำดอกปีบแห้ง ผสมยาสูบมาวนเป็นบุหรี่ สำหรับสูบบุหรี่เพื่อรักษาอาการหอบหืด

ไผ่ขางหม่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrocalamus sericeus* Munro

วงศ์ : GRAMINEAE

ชื่ออื่น : ขางหม่น (เลย)

ลักษณะทั่วไป : ไผ่ เป็นไม้ วงศ์หญ้า (Gramineae) วงศ์ย่อย Bambusoideae เป็นไม้ไม่ผลัดใบ ขึ้นเป็นกอ ลำต้นเป็นปล้องๆ ไผ่ขางหม่น เป็นไผ่สายพันธุ์พื้นเมืองที่พบมากเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ แถบจังหวัด เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง และลำพูน แต่ด้วยลักษณะพิเศษที่ลำมีขนาดใหญ่ ลำตรง แข็งแรง เนื้อไม้หนา สวยงาม ทำให้ไผ่ขางหม่นกลายเป็นที่ต้องการของตลาด ขายได้ราคาดี นิยมนำมาผลิตเป็นเฟอร์นิเจอร์ ไม้ไผ่คุณภาพดี จนเป็นที่ขนานนามว่า "เพชรแห่งล้านนา"

การกระจายพันธุ์ : พบมากเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ แถบจังหวัดเชียงใหม่ แพร่ ลำปาง และลำพูน

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : โดยวิธีการชำปล้อง

ประโยชน์ : ลำต้น นำไปแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ หน่อ นิยมนำไปแปรรูปเป็นหน่อไม้ดอง อัดป๊อป อบแห้ง

พระเจ้าห้าพระองค์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dracontomelon dao* (Blanco) Merr. & Rolfe

วงศ์ : ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น : กะโล (มลายู ปัตตานี), โก (กะเหรี่ยง กำแพงเพชร, แม่ฮ่องสอน), ช้างกวน (มลายู ปัตตานี), ตะกู (กลาง, สุโขทัย), ตะโก (เชียงราย, นครราชสีมา), พระเจ้าห้าพระองค์ (เชียงใหม่, ลำปาง), สะกวน (มลายู ปัตตานี), แสนดาลัย (เชียงราย, สุโขทัย)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 25 - 40 เมตร มักมีพุ่มขนาดใหญ่ ส่วนต่างๆ เมื่อยังอ่อนอยู่มีขนนุ่ม สีออกแดงปกคลุม ใบ ประกอบแบบขนนกปลายคี่ มีใบย่อย 6 - 9 คู่ แผ่นใบย่อยรูปขอบขนานแกมรูปไข่ เมื่ออ่อนสีออกชมพู ด้านล่างมีขน ปลายเรียวแหลมฐานเบี้ยว เส้นแขนงใบย่อย 7 - 14 เส้น ดอกเล็ก สีขาวอมเขียว ออกเป็นช่อแยกแขนง ผล กลม มีรอย 5 รอยอยู่ตรงกลาง ปลายมี 5 รูเท่ากับจำนวนเมล็ด เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.5 เซนติเมตร เมื่อสุกสีเหลือง น้ำน้ำ เมล็ดมีรอยเป็นแอ่งนูน 5 รอย

การกระจายพันธุ์ : จากอินเดีย พม่า ไทย และเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย พบบริเวณลำห้วยในป่าดิบชื้น ที่ความสูงตั้งแต่ระดับทะเลถึง 400 เมตร

ออกดอก : ผลแก่ เมษายน - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ มีประโยชน์กว้างขวาง ใช้ทำไม้บางประกอบทำไม้อัดชั้นใน ทำกระเบื้องมุงหลังคาบ้านได้ดี และใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งภายในบ้าน ผล ฝนกับหินลับมีด หรือ หินฝนยาสมุนไพร ผสมกับน้ำให้ข้นแล้วเอาน้ำที่ฝนได้ทาบริเวณที่เป็น “หิด” เพื่อรักษา

พลับพลึง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Crinum asiaticum* L.

วงศ์ : AMARYLLIDACEAE

ชื่ออื่น : พลับพลึง (กลาง), ลิ้ว (เหนือ)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ล้มลุกหลายฤดู มีลำต้นใต้ดิน ส่วนเหนือดินประกอบด้วยกาบใบสีขาวหุ้มซ้อนกันเป็นชั้นๆ ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงซ้อนเป็นวงกว้าง 7 - 15 เซนติเมตร ยาว 1 เมตร ปลายใบแหลม แผ่นใบอวบหนา มีหน่อจำนวนมากขึ้นรวมกันเป็นกอ ดอกเป็นช่อดอกขนาดใหญ่ สีขาวหรือม่วงแดง ออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง มีดอกย่อยจำนวนมาก 10 - 30 ดอก ก้านช่อดอกอวบใหญ่ กลีบดอกตอนโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 7 - 10 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 6 กลีบแคบๆ กว้าง 1 เซนติเมตร ยาว 7 เซนติเมตร ดอกทยอยบานมีกลิ่นหอม พลับพลึงดอกสีแดงจะมีช่อดอกและดอกใหญ่กว่าพลับพลึงดอกสีขาว

การกระจายพันธุ์ : ทวีปเอเชีย พบได้ในจีน สองกง อินเดีย และ ญี่ปุ่น

ออกดอก : พฤษภาคม - ตุลาคม

การขยายพันธุ์ : แยกหน่อ

ประโยชน์ : หัว ใช้ต้มเอาน้ำรับประทานทำให้อาเจียนเป็นเสมหะ ใช้เป็นยาบำรุงกำลัง เป็นยาระบาย รักษาโรคเกี่ยวกับ น้ำดี โรคเกี่ยวกับปัสสาวะ ราก ใช้ตำพอกแผล ใช้เคี้ยวกลืนแต่น้ำทำให้อาเจียน ใช้รักษาพิษยางน่อง ใบ ใช้ลดไฟฟอนิม พอกแก้เคล็ดบวม แผลง ขัดยอก ใช้ตำปิดศีรษะ แก้ปวดศีรษะ ลดอาการไข้ ใช้ต้มดื่มทำให้อาเจียน เมล็ด เป็นยาขับปัสสาวะ เป็นยาระบาย เป็นยาบำรุงสามารถขับเลือดประจำเดือนให้ออกมาให้หมดได้

พะยอม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Shorea roxburghii* G.Don

วงศ์ : DIPTEROCARPACEAE

ชื่ออื่น : กะยอม (เชียงใหม่), ขะยอม (ลาว), ขะยอมดง พะยอมดง (เหนือ), แคน (ตะวันออกเฉียงเหนือ ลาว), เชียง เชี่ยว (กะเหรี่ยง เชียงใหม่), พะยอม (กลาง, เชียงราย), พะยอมทอง (สุราษฎร์ธานี ปราจีนบุรี), ยางหยวก (น่าน), สุกรม (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : พัทลุง

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นสูง 15 - 30 เมตร และมีเนื้อไม้แข็ง สีเหลืองอ่อนแกมสีเขียว ใบเป็นใบเดี่ยว สีเขียว แผ่นใบรูปมนรี เรียงสลับ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ท้องใบเป็นเส้นแขนงใบนูนมองเห็นชัด ออกดอกเป็นช่อขนาดใหญ่ สีเหลืองอ่อนและมีกลิ่นหอม ผลเป็นรูปรี กลีบเลี้ยงเจริญไปเป็นปีกคล้ายผลยาง มีปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก

การกระจายพันธุ์ : พบตามป่าเบญจพรรณแล้ง และขึ้นตลอดจนป่าดิบที่มีดินเป็นดินทราย โดยพบทั่วไปแทบทุกภาค ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 60 - 1,200 เมตร

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - มีนาคม ผลแก่ มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างเครื่องเรือน ต้น น้ำต้มเปลือกต้น กินเป็นยา ผาศสมาน แก้ท้องเดิน และถ้าใส่ผักเสเปบ เปลือก มีรสฝาดใช้เป็นยาสมานลำไส้ ประสมเป็นสารกันบูด ในเครื่องหมักดองบางชนิดและกินกับหมากได้ ชันใช้ผสมน้ำมันทาไม้ ยาเรือ ดอก ใช้เข้าเป็นยาหอม แก้ลม บำรุงหัวใจ และลดไข้, ดอกอ่อน นำมาต้มหรือยาก็ได้

พิกุล

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mimusops elengi* L.

วงศ์ : SAPOTACEAE

ชื่ออื่น : กุน (ใต้, สุราษฎร์ธานี), แก้ว (กลาง, เหนือ), ชางคง (ลำปาง), พิกุล (กลาง), พิกุลเขา พิกุลเถื่อน (นครศรีธรรมราช)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ลพบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 10 - 25 เมตร แผ่กิ่งก้านสาขาออกเป็นพุ่ม กว้างตรงส่วนยอดของลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปไข่หรือรูปรี ปลายใบแหลม หลังใบสีเขียวเข้ม เป็นมันเงาม ขอบใบเป็นคลื่น ดอกเป็นดอกเดี่ยว ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาวนวล กลีบรองดอกสีน้ำตาลมีขนนุ่ม กลิ่นหอม ผลเป็นผลสด รูปไข่ เมื่อสุกสีแดงอมส้ม

การกระจายพันธุ์ : ขึ้นประปรายในป่าดงดิบทางภาคใต้ ภาคกลางและภาคตะวันตก

ออกดอก : ตลอดทั้งปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับและไม้ให้ร่ม เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง ทำโครงเรือเดินทะเล เครื่องมือการเกษตร เปลือกต้น รสฝาด ฆ่าแมลงกินฟัน (ฟันผุ) แก้เหงือกอักเสบ นิยมเป็นยาต้มเอาน้ำอมบ้วนปาก อมแก้ปากเปื่อย กระพี้ รสเมาเบื่อ แก้กกลากเกลื้อน แก่น รสขมฝื่อน บำรุงโลหิต แก้ไข้ ใช้ทำเป็นยาบำรุงหัวใจ ราก รสฝื่อน แก้เสมหะ บำรุงโลหิต และแก้ลม ใบ รสเบื่อฝาด แก้หืด ฆ่าเชื้อกาโมโรค ดอก ดอกสด เข้ายาหอม ทำเครื่องสำอาง แก้ท้องเสีย, ดอกแห้ง เป็นยาบำรุงหัวใจ ปวดหัว เจ็บคอ ขับเสมหะ ผลสุก รับประทานแก้ปวดศีรษะและแก้โรคในลำคอและปาก เมล็ด รสฝื่อนไปโบลกให้ละเอียด ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ ยาเหน็บทารักษาเด็ก รักษาอาการท้องผูก

โพทะเล

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Thespesia populnea* (L.) Soland. ex Corr.

วงศ์ : MALVACEAE

ชื่ออื่น : บากู (ปัตตานี, มลายู นราธิวาส), ปอกะหมัดไพร (ราชบุรี), ปอมักไซ (เพชรบุรี), โพทะเล (กทม. เพชรบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สมุทรปราการ

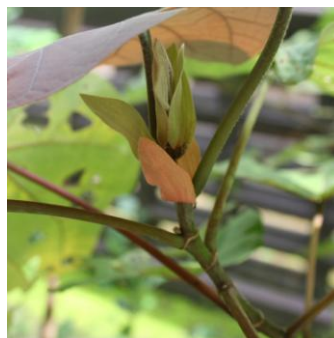
ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางสูง 10 - 15 เมตร เปลือกสีน้ำตาลอ่อนอมชมพู ขรุขระ เป็นปุ่มเล็ก ๆ ตลอดลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ แผ่นใบรูปหัวใจ ดอกสีเหลืองขนาดใหญ่ ออกตามง่ามใบ ผลโตขนาด 4 เซนติเมตร ผิวแข็ง เมล็ดเล็กยาวคล้ายเส้นไหม

การกระจายพันธุ์ : ป่าชายเลน พบมากทางภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงใต้

ออกดอก : ตลอดทั้งปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องเรือน กระดานพื้น ค้ำเครื่องมือ พายแจว เปลือกใช้ดอกหมันเรือ ทำเชือก และสายเบ็ด เปลือกต้น รสเฝื่อนฝาด ทำให้อาเจียน แขนงค้ำแก้โรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร ราก รสจืดเย็น มีสรรพคุณแก้ไข้ ขับปัสสาวะ ระบายท้อง ใบ รสฝาด ใช้รักษาแผลสดแผลเรื้อรัง โดยวิธีบดเป็นผงใส่แผล ดอก รสจืดเย็น ใช้ดอกต้มน้ำกับน้ำหยอดหู แก้เจ็บในหู

โพศรีมหาโพ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ficus religiosa* L.

วงศ์ : MORACEAE

ชื่ออื่น : ปู (เขมร), โพ โพศรีมหาโพธิ์ (กลาง), ย่อง (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), สลี (เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ปราจีนบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นสูง 20 - 30 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาล มียางสีขาว ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปหัวใจ ออกดอกจำนวนมาก ขนาดเล็ก ผลเป็นผลสดทรงกลม เมื่อสุกสีม่วงดำ

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ออกดอก : ตลอดทั้งปี

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เปลือกต้น ทำยาขงหรือยาต้ม แก้โรคหนองใน ราก พอกรักษาแผลที่ปากในเด็ก เปลือก แก้โรคหนองใน โรคหิด โรคเท้าช้าง กระตุ้นกำหนด ใบและยอดอ่อน แก้โรคผิวหนัง ผลเป็นยาระบาย ยางแก้อาการปวดประสาท แก้อักเสบ

มะกล่ำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Adenanthera pavonina* L.

วงศ์ : LEGUMIOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น : มะกล่ำต้น (กลาง,เหนือ), มะกล่ำตาช้าง (กลาง,ชุมพร), มะแค็ก หมากแค็ก (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), มะแดง มะหัวแดง มะโหกแดง (เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สิงห์บุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็น ไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 5 - 20 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ยอดอ่อนมีขนนุ่มสีน้ำตาลปนเทา ใบเป็นใบประกอบ ออกดอกเป็นช่อกลมยาว สีเหลือง มีก้านดอกสั้น กลิ่นหอมเย็น ผลเป็นฝักแบน บิดงอคล้ายฝักมะขามเทศ เมล็ดสีแดงแบนกลม

การกระจายพันธุ์ : พบขึ้นกระจายอยู่ตามป่าดิบแล้ง ป่าผสมผลัดใบ และป่าชายหาด ทั่วทุกภาค ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 20 - 450 เมตร

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - มีนาคม ผลแก่ เมษายน - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ไม้ ใสบ ตบแต่ง ค่อนข้างยาก ใช้ในการก่อสร้าง เกรียน ราก ขับเสมหะ แก้เสียงแหบแห้ง สะอึก อาเจียน ถอนพิษฝิ่น ไม้ รักษาหิดไธ แก้วปดศีรษะ แก้อาเจียน ใบ ใบต้มรับประทานแก้ปวดข้อ แก้ท้องร่วง แก้ลมเข้าข้อ แก้บิด สมานแผล บำรุงกำลัง ยอดอ่อน รับประทานเป็นผักร่วมกับอาหารได้หลายประเภท เมล็ด เมล็ดใน เป็นยาเบื่อพยาธิ และเบื่อไส้เดือนได้ดี ถ้าผสมกับยาอื่นที่ทำให้ระบายด้วยแล้ว ก็จะได้ประโยชน์ทั้งเบื่อไส้เดือน และระบายออกมาด้วย นอกจากนั้นยังใช้ประดับตกแต่งเสื้อผ้า หรือตุ๊กตา

มะกอกป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Spondias bipinnata* Airy Shaw & Forman

วงศ์ : ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น : กอกกัก (นครสวรรค์), มะกอกป่า (กาญจนบุรี, นครราชสีมา), มะกัก หมักกัก (ราชบุรี, สระบุรี)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ผลัดใบ สูง 10 - 40 เมตร ลำต้นเปลาตรง โคนเป็นพูพอนต่ำๆ เรือนยอด เป็นพุ่มกลมโปร่ง ๆ กิ่งอ่อนเกลี้ยงและมีรอยแผลใบปรากฏอยู่ เปลือกนอกสีเทา หนา มีต่อมระบายอากาศมาก เปลือกใน มีทางสีชมพูสลับขาว เรียบ ใบ เป็นช่อชั้นเดียวแบบขนนก แต่ละช่อมีใบย่อยเป็นคู่ ๆ อยู่ตรงข้าม ปลายช่อใบเป็นใบแบบปลายคี่ ใบอ่อน สีน้ำตาลอมแดงเรื่อ ๆ ใบแก่ สีเขียวเข้ม ก่อนร่วงสีเหลืองสด ดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อตามง่ามใบหรือเหนือรอยแผลใบตอนปลายกิ่ง ดอกสีขาว ขนาดเล็ก สด รูปไข่ เนื้อหุ้มเมล็ดมีรสเปรี้ยว เมล็ดใหญ่ แข็งมาก มีเมล็ดเดียว

การกระจายพันธุ์ : เวียดนาม ลาว จีน ฟิลิปปินส์ ซิเลเบส อินโดนีเซีย ในประเทศไทยขึ้นประปรายในป่าแดง ป่าเบญจพรรณชื้น และป่าดิบแล้งทั่วไปที่มีการระบายน้ำดี พบที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 - 500 เมตร

ออกดอก : ธันวาคม-มีนาคม ผลแก่ มกราคม - เมษายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด หรือ ตอนกิ่ง

ประโยชน์ : เนื้อไม้ใช้ทำไม้บาง ไม้อัด หีบใส่ของ และทำเชื้อกระดาษ เปลือก แก่กระหายน้ำ แก้ไข้ร้อนใน รักษาโรคหนองใน แก้โรคเกี่ยวกับลำไส้ รักษาแผลพุพอง ดับพิษไข้ นอกจากนั้นยังใช้ทำสีข้อมจะให้สีเขียวมะกอก ราก ทำให้ชุ่มคอ แก้อ่อนในกระหายน้ำ ขับปัสสาวะ แก้ไข้ท้องร่วง แก้บิดมูกเลือด แก้พิษสำแดง กินของแสดลงเป็นพิษ ใบ แก้ปวดใบหู บำบัดโรคธาตุพิการ แก้โรคบิด ผล แก่กระหายน้ำ แก้อ่อนใน ทำให้ชุ่มคอ แก้เลือดออกตามไรฟัน ขาอาบห้ามละลอก แก้โรคธาตุพิการ น้ำดีไม่ปกติ แก้บิด แก่โรคน้ำกัดเท้า แก้ไข้หวัดทุกชนิด

มะเกลือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros mollis* Griff.

วงศ์: EBENACEAE

ชื่ออื่น : ผีเผา (เงี้ยวเหนือ), มะเกลือ (กลาง), มักเกลือ (เขมร トラด)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สุพรรณบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูงถึง 30 เมตร เปลือกเป็นรอยแตก กิ่งอ่อนมีขนนุ่มประปราย ใบขนาดเล็ก รูปไข่หรือรูปรี ปลายสอบแหลมเข้าหากัน ส่วนโคนใบกลมมน เนื้อใบบางเกลี้ยง ท้องใบเห็นเส้นใบชัด ใบแก่เมื่อแห้งสีออกดำ ออกดอกเป็นช่อตามง่ามใบ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ผลเป็นผลสดทรงกลม ผลอ่อนมีเปลือกสีเขียว เมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็นสีดำ

การกระจายพันธุ์ : พบมากในพม่า และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทย พบขึ้นตามป่าเบญจพรรณแล้งทั่วไป ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 5 - 500 เมตร

ออกดอก : มกราคม - กันยายน ผลแก่ พฤษภาคม - ธันวาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ทำเครื่องเรือน เครื่องดนตรี แก่น รสฝาดเค็มขมเมา ขับพยาธิ แก้ตานซาง เปลือก ใช้ผสมเครื่องดื่มน้ำสมุนไพร แก้กระษัย ขับพยาธิ แก้พิษตานซาง ราก รสเมาเบื่อ ฝนกับน้ำข้าวกิน แก้อาเจียน แก้เป็นลม หน้ามืด แก้กระษัย แก้วริดสีดวงทวาร แก้พิษตานซาง ขับพยาธิ ผลสด เป็นสมุนไพรขมเย็น ที่สุดในการถ่ายพยาธิ กำจัดตัวตืด หรือไล่เดือนตัวกลม พยาธิปากขอ พยาธิเข็มหมุด นอกจากนั้นผลยังให้สีดำสำหรับย้อมผ้า ย้อมไหม เมล็ด รสเฝื่อน ขับพยาธิในท้อง

มะขาม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tamarindus indica* L.

วงศ์ : LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่ออื่น : ตะลูน (ชาวนน นครราชสีมา), ม่องโคลิง (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), มอดเล ตำมอเกล (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), มะขาม (กลาง), หมากแกง (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), อำเปยล (เขมร สุรินทร์)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : เพชรบูรณ์

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ เปลือกหนาขรุขระ ใบเป็นใบประกอบ ออกเป็นคู่ เรียงกันตามก้านใบ ปลายใบและโคนใบมน ออกดอกเป็นช่อเล็กๆ อยู่ตามบริเวณปลายกิ่ง ขนาดเล็ก มีกลีบสีเหลือง ผลมี 2 ชนิด คือ ชนิดฝักกลมเล็กๆ เรียกว่า “มะขามจี๊แมว” ชนิดฝักใหญ่แบน เรียกว่า “มะขามกระดาน” เมล็ดเป็นรูปค่อนข้างกลม ผิวเปลือกเกลี้ยงสีน้ำตาลเข้ม

การกระจายพันธุ์ : ทวีปเอเชีย และแอฟริกาเขตร้อน

ออกดอก : เดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด หรือตอนกิ่ง

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเชิง แก่น ขับโลหิต เปลือกต้นและเมล็ด ต้มกับน้ำ ทำความสะอาดแผลและช่วยปรับสภาพผิวให้สมดุล ต้มกับน้ำหรือน้ำปูนใสแก้ท้องเดิน ใบ ตากแห้งใช้เข้ายาหมักรับไต้ลื้อ บำรุงร่างกายผิวพรรณ เนื้อในฝัก เป็นยาระบายอ่อนๆ แก้ไอ เมล็ด สำหรับการถ่ายพยาธิตัวกลม พยาธิเส้นด้าย ใช้เมล็ดในที่มีสีขาว 20 - 25 เมล็ดต้มกับน้ำใส่เกลือเล็กน้อย รับประทานเนื้อทั้งหมด 1 ครั้ง หรือคั่วให้เนื้อในเหลือง กะเทาะเปลือก แช่ว้าให้นิ่ม เคี้ยวรับประทานเช่นถั่ว

มะขามป้อม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Phyllanthus emblica* L.

วงศ์ : EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น : กันโตด (เขมร จันทบุรี), กำทวด (ราชบุรี), มะขามป้อม (กลาง), มั่งคั่ง สันยาสา (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สระแก้ว

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 8 - 12 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลปนเทา ผิวค่อนข้างเรียบ เรือนยอดรูปร่ม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก รูปขอบขนานคิดเป็นคู่ ขนาดเล็ก เรียงสลับ ออกดอกรวมกันเป็นกระจุกตามง่ามใบ ดอกขนาดเล็กมาก สีเหลืองนวล ออกดอกช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ผลเป็นผลสดทรงกลม อุ่มน้ำ สีเขียวอ่อนค่อนข้างใส

การกระจายพันธุ์ : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และป่าเบญจพรรณแล้งหรือป่าเต็งรัง

ออกดอก : ผลแก่ มกราคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเสาอาคารบ้านเรือน เครื่องมือทางการเกษตร เปลือกและใบ ให้สีน้ำตาลแกมเหลือง ใช้ย้อมผ้า ราก น้ำต้มรากกินเป็นยาลดไข้ ฟอกเลือด ใบ น้ำต้มใบใช้อาบลดไข้ ดอก มีกลิ่นหอมคล้ายผิวมะนาว ใช้เข้าเครื่องยาเป็นยาเย็น และขาระบาย ผล ใช้ได้ทั้งผลสดและผลแห้ง มีฤทธิ์เป็นยาเย็น ยาฝาดสมาน ลดไข้ ขับปัสสาวะ ระบาย บำรุงหัวใจ ฟอกเลือด น้ำคั้นผลสด มีปริมาณวิตามินซีสูงกว่าน้ำส้มคั้นประมาณ 20 เท่า ในปริมาณเท่ากัน ใช้แก้โรคตับปิดลักเปิด เนื้อผลแห้งที่เรียกว่า Emblic myrobalan ใช้เป็นยาฝาดสมาน เพราะมี tannin แก้โรคเรื้อรังผิวหนัง กลากเกลื้อน ท้องเสีย ถ้าหมักผลจะได้แอลกอฮอล์ กินแก้อาหารไม่ย่อย แก้อาเจียน และแก้โรคดีซ่าน

มะค่าโมง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Azelia xylocarpa* (Kurz) Craib

วงศ์ : LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่ออื่น : เวง เบง (เขมร สุรินทร์), บิง (ซอง จันทบุรี), ปั่น (ชาวนน นครราชสีมา), มะค่าโมง มะค่าใหญ่ (กลาง), มะค่าหลวง มะค่าหัวคำ (เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สุโขทัย

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 30 เมตร แตกกิ่งต่ำ เรือนยอดเป็นพุ่มแผ่กว้าง เปลือกสีน้ำตาลอ่อนหรือชมพูมน้ำตาล กิ่งอ่อนมีขนคลุมบางๆ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับ รูปไข่แกมขอบขนาน ก้านใบสั้น ปลายใบมนเว้าตื้นๆ ตรงกลาง ฐานใบมนหรือตัด ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงสีเขียว 4 กลีบ กลีบดอกสีชมพู 1 กลีบ ผลเป็นฝักแบน รูปขอบขนาน เปลือกแข็งและหนา ฝักแก่จะแตกออกเป็น 2 ซีก เมล็ดแก่สีดำ มีเนื้อหุ้มเมล็ดหนาหุ้มอยู่ที่ขั้วเมล็ดสีเหลืองสด

การกระจายพันธุ์ : จากอินเดียจนถึงตะวันออกเฉียงใต้ ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งใกล้แหล่งน้ำ ทุกภาคของไทย ยกเว้นภาคใต้ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 100 - 600 เมตร

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - มีนาคม ผลแก่ มิถุนายน - สิงหาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเสา รอด ตง พื้น ไม้เครื่องบน ต่อเรือ เครื่องกลึง พานท้ายปืนและรางปืน ทำกลองโทน รำมะนา เปลือกต้น ผสมกับเปลือกมะค่าแต่ 50 : 50 ทำเป็นยาประคบ แก้ฟกช้ำ ปวดบวม หรือผสมกับรากพังคี่ 50 : 50 เป็นยาสมานแผล นอกจากนั้นเปลือกใช้ทำน้ำฝาดสำหรับฟอกหนัง ใบอ่อนและฝักอ่อน รับประทานได้ เมล็ด เนื้อในเมล็ด ขับพยาธิ รักษาโรคผิวหนัง หรือนำไปหั่นเป็นฝอย แล้วชงน้ำให้คนป่วยที่มีอาการ อาเจียนไม่หยุดดื่มเป็นยาแก้อาเจียน (มั่ง) , เมล็ดแก่ ฝักครึ่งแล้วใช้คดบริเวณที่ถูกแมลงกัดต่อยช่วยดูดยพิษ

มะตูม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Aegle marmelos* (L.) Corrêa ex Roxb.

วงศ์ : RUTACEAE

ชื่ออื่น : กะทันดาเถร ตุ่มดั่ง ตุ่ม (ปัตตานี), พะโนงค์ (เขมร), มะตูม (กลาง,ใต้), มะปิ่น (เหนือ), มะปี่ซ่า (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ชัยนาท

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5 - 10 เมตร แตกกิ่งต่ำ ตามลำต้นมีหนามยาว เปลือกสีเทา เรือนยอดค่อนข้างโปร่ง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ดอกสีขาวอมเขียวหรือสีเหลืองอ่อน กลิ่นหอม ขนาดเล็ก ผลเป็นรูปไข่แข็ง เนื้อสีเหลือง มียางเหนียว

การกระจายพันธุ์ : พบประปรายตามป่าเบญจพรรณ ขกเว้นภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 - 700 เมตร

ออกดอก : มีนาคม - พฤษภาคม ผลแก่ ธันวาคม - กุมภาพันธ์

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด และตอนกิ่ง

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำตัวเกวียน เพลากวียน หวี เปลือกของผล ให้สีเหลืองใช้ย้อมผ้า ใบ ใบอ่อนรับประทานเป็นผักได้และใช้ผสมในแกงบอนเป็นยาบำรุงธาตุเจริญอาหาร แก้โรคลำไส้ เนื่องจากมีสารเมือก (mucilage), เพกทิน (pectin) และสารที่มีรสขม ผล ผลสุกเป็นยาระบาย เนื้อในเชื่อมทำของหวาน และใช้ทำเครื่องดื่ม ช่วยย่อยอาหาร รักษาโรคเกี่ยวกับกระเพาะ แก้อาการท้องเสีย ยาง จากผลดิบผสมสีทากระดาดแทนกาว

มะหาด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lepisanthes rubiginosa* (Roxb.) Leenh.

วงศ์ : SAPINDACEAE

ชื่ออื่น : กะชำ กำชำ ชำ (กลาง), กำจำ นำชำ (ใต้), ชันรู มะหัดบาท มะหัดลิง (ตะวันออกเฉียงใต้), มะจำ (เชียงใหม่,เหนือ), มะหวด (กลาง), มะหวดป่า หวดคา (ตะวันออกเฉียงเหนือ)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 10 เมตร ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยมี 3 - 6 คู่ รูปไข่ถึงรูปไข่กลับ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ผิวใบ มีขน ดอก สีขาวถึงสีเหลืองอ่อนๆ ออกเป็นช่อตั้งจากปลายยอด หรือซอกใบ ยาวถึง 50 เซนติเมตร มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ดอกย่อย ขนาดเล็ก แยกเพศ กลีบรองดอก 5 กลีบ กลีบดอก 4 (-5) กลีบ โคนกลีบแคบ มีขนและมีเกล็ดเล็กๆ 2 เกล็ด ผล รูปรีเว้าเป็นพู ผิวเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียว แล้วเปลี่ยน เป็นสีเหลืองแดงจนแก่จัดสีม่วงดำ เมล็ดสีน้ำตาลดำ ไม่มีเนื้อหุ้ม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยพบทุกภาค ตามป่าผลัดใบ ริมลำธาร หรือ ชายป่าชื้น ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 300 - 1,200 เมตร

ออกดอก : พฤษจิกายน - มีนาคม ผลแก่ กุมภาพันธ์ - เมษายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เปลือกต้น แก้บิดมูกเลือด สมานแผล แก้ไข้รากสาด แก้บิด ปิดราตุ แก้ธาตุพิการ ราก แก้พิษร้อน แก้วันโรค ขับพยาธิ แก้กระษัยเส้นเอ็น แก้ปวดพิการ แก้ไข้ แก้ซาง แก้ไกรณ แก้ไข้ที่มีพิษร้อน แก้งูสวัด แก้ไข้ปวดศีรษะ รักษาโรคผิวหนังคันคัน ใบ แก้ไข้ ใบอ่อนรับประทานแทนผัก ผล มีรสหวาน รับประทานได้ สมานแผล แก้บิดมูกเลือด แก้ไข้รากสาด แก้ท้องร่วง แก้ปวดมวนในท้อง เมล็ด แก้ไข้ แก้ซาง หรือแก้ไข้ซาง แก้ไกรณ แก้ไอเรื้อรัง บำรุงเส้นเอ็น รักษาโรคไอบอบ

มะหาด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Artocarpus lacucha* Roxb.

วงศ์ : MORACEAE

ชื่ออื่น : กาแย ตาแป ตาแปง (มลายู นราธิวาส), มะหาด (กลาง,ใต้), มะหาดใบใหญ่ (ตรัง), หาด (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : กาฬสินธุ์

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 25 เมตร ลำต้นตั้งตรง ผิวเปลือกนอกขรุขระแตกเป็นรอยสะเก็ดเล็กๆ มียางไหลซึม ใบเป็นใบเดี่ยว รูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบเว้ามน ใบอ่อนมีขน ออกดอกเป็นช่อตามบริเวณง่ามใบ มีสีเหลือง ผลกลมขนาดใหญ่เปลือกนอกมีผิวขรุขระ

การกระจายพันธุ์ : พบในป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ในทุกภาคของประเทศไทย ที่สูงจากระดับน้ำทะเล 100 - 400 เมตร

ออกดอก : กุมภาพันธ์ - เมษายน ผลแก่ มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด หรือตอนกิ่ง

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง เปลือกต้นและเปลือกราก ตากแห้งแล้วใช้เคี้ยวกับหมาก, เปลือกสด นำมาต้มน้ำกินเป็นยาแก้ไข้หรือยาขับพยาธิ แก่นไม้ ใช้แก่นไม้สด นำมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำเคี้ยวให้เป็นฟอง จากนั้นช้อนฟองออกมาตากแดดให้แห้ง แล้วบดให้เป็นผงละเอียดใช้ชงกินกับน้ำเย็น เป็นยาช่วยขับพยาธิตัวตืดและไส้เดือน แก้ท้องอืดเฟ้อ แก้โรคระษัณฑ์ แก้เบื่ออาหาร แก้กระหายน้ำ แก้ไข้ในท้อง แก้ปวด แก้ม ขับ โลหิต แก้ท้อง และแก้ปัสสาวะกะปริดกะปรอย เป็นต้น ราก ใช้รากสดหรือแห้งนำมาต้มน้ำกินเป็นยาแก้ไข้แก้พิษร้อนใน แก้กระษัณฑ์ในเส้นเอ็น และช่วยขับพยาธิ นอกจากนี้รากยังให้สีเหลืองใช้ย้อมผ้าได้ ใบ ใบอ่อน นึ่งเป็นผักจิ้มน้ำพริก ทั้งนี้ยังใช้ใบแทนกระดาดทราย ผลสุก รับประทาน ยาง เมล็ด เป็นยาถ่าย เปลือก เป็นยาฝาดสมาน ราก เป็นยาบำรุงและมีฤทธิ์บรรเทาการอุดตัน ใบ แก้โรคบวม

โมกมัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Wrightia arborea* (Dennst.) Mabb.

วงศ์ : APOCYNACEAE

ชื่ออื่น : แนนแก เส้ทือ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), มกมัน (สุราษฎร์ธานี), มุกน้อย (โช นครพนม,เหนือ), มุกมัน (น่าน,สุราษฎร์ธานี), โมกน้อย (กลาง,เหนือ), โมกมัน (กลาง,นครศรีธรรมราช)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ราชบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดใหญ่ สูง 20 เมตร เปลือกของลำต้นเป็นสีน้ำตาลหรือสีเทาอ่อนและมียางขาว ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน แผ่นใบรูปรีป้อม หรือเป็นรูปไข่ ปลายใบและโคนใบแหลม ขอบใบเรียบเนื้อใบบาง ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง กลีบรองดอกและโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปท่อ ปลายกลีบแยกออกจากกันเป็น 5 กลีบ ดอกแรกบานจะมีสีขาวอมเหลือง ช้างนอกเป็นสีเขียวอ่อน ผลเป็นฝักรูปทรงกระบอก ผิวฝักขรุขระ ฝักแก่เต็มที่จะแตกออกเป็นร่อง เมล็ดเป็นรูปยาว

การกระจายพันธุ์ : พบในป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ และป่าดิบแล้ง ในทุกภาคของประเทศไทย ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 - 1,200 เมตร

ออกดอก : มกราคม - มีนาคม ผลแก่ มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำเครื่องกลึง เครื่องเล่นสำหรับเด็ก เครื่องเขียน ตะเกียบ ไม้บุผนังห้อง เปลือก แก้วโรคุดทะราด แก้วโรคไต แก้วท้องร่วง ฆ่าเชื้อรามาเนด แก้วตัวพยาธิ แก้วตกโลหิต ฆ่าพยาธิผิวหนัง แก้วเสมหะ แก้วกษัย แก้วกำเดา แก้วโลหิต แก้วบิด แก้วเน ขับโลหิตเสีย แก้วลมสันดาน แก้วเลือดร้อนอันคงอยู่ อยู่ในท้องให้ตก แก้วโรคร้ายในท้อง แก้วโลหิตร้าย ขับเลือด ราก ขับลม แก้วลมสันดาน แก้วท้อง แก้วบวม แก้วตัวพยาธิ แก้วตกโลหิต แก้วโรคลมที่เกิดขึ้นตัว ใบ ขับเหงื่อคนไข้ในโรคท้องมาน แก้วน้ำเหลือง แก้วท้องมาน แก้วดับพิษาร ดอก เป็นยาระบาย แก้วท้อง แก้วบวม แก้วตัวพยาธิ แก้วตกโลหิต ผล แก้วโรครามาเนด ฆ่าแมงที่กินฟัน แก้วหืด แก้วตมูก แก้วท้อง แก้วบวม แก้วตัวพยาธิ แก้วตกโลหิต ยาง จากต้น แก้วบิดมูกเลือด

ยมหอม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Toona ciliata* M.Roem.

วงศ์ : MELIACEAE

ชื่ออื่น : ยมหอม (กลาง)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15 - 35 เมตร ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ช่อใบยาว 25-70 เซนติเมตร ใบรูปขอบขนานแกมรูปหอก กว้าง 3 - 5 เซนติเมตร ยาว 9 - 13 เซนติเมตร โคนใบเบี้ยว ปลายใบแหลม ดอกสีขาวมีกลิ่นหอม ออกเป็นช่อห้อยลง ยาว 40 - 50 เซนติเมตร ผลสีน้ำตาลแดง รูปกระสวย กว้าง 1 เซนติเมตร ยาว 1.5 - 2 เซนติเมตร ผลแห้งแตกตามยาว เมล็ดรูปยาวรี มีปีกสองข้าง ขนาดไม่เท่ากัน

การกระจายพันธุ์ : ป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา และป่าดิบชื้น ในทุกภาคของประเทศไทย ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 10 - 1,000 เมตร

ออกดอก : ออกดอกและติดผลช่วงเดือนเมษายน-กรกฎาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในงานก่อสร้างบ้านเรือนและเฟอร์นิเจอร์ ยาง ใช้น้ำฝาดเป็นยาสมุนไพรรักษาแผล และห้ามเลือด แก้ไข้และใส่แผล ดอก ยาขับระดู นอกจากนั้นยังใช้เป็นสีย้อมให้สีเหลืองหรือแดง ใช้ย้อมผ้าฝ้าย ผ้าไหม

ยางนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G.Don

วงศ์ : DIPTEROCARPACEAE

ชื่ออื่น : กาติล (เขมร ปราจีนบุรี), ขะยาง (ชาวบน นครราชสีมา), จะเดียล (เขมร), ชันนา ยางคัง (ชุมพร), ทองหลัก (ละว้า), ยางควาย (หนองคาย), ยางนา (กลาง), ยางเนิน (จันทบุรี), ราลอย (ส่วย สุรินทร์), ลอยค์ (โซ่ นครพนม)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : อุบลราชธานี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 40 เมตร ไม้ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบหนาสีเทา โคนต้นมีพูพอน เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่แกมรูปหอกกว้าง ปลายใบสอบเรียว เนื้อใบหนา ดอกสีชมพู ออกเป็นช่อสั้น ๆ สีน้ำตาล กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบประสานเหลื่อมกัน ปลายกลีบบิดเวียนตามกันแบบกังหัน เกสรเพศผู้มี 25 อัน รังไข่มี 3 ช่อง ผลเป็นผลแห้งทรงกลม มีครีบทามยาว 5 ครีบทามยาว 2 ปีก เส้นปีกตามยาวมี 3 เส้น

การกระจายพันธุ์ : ปาดงคิบ และตามลำน้ำท่วมขึ้นใกล้แม่น้ำลำธารทั่วไป ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 - 600 เมตร

ออกดอก : มีนาคม - พฤษภาคม ผลแก่ เมษายน - มิถุนายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน เมื่ออาบน้ำยาถูกต้องจะทนทานขึ้น เปลือก แก้วต้บอัด อบ บำรุงร่างกาย ฟอกเลือด และใช้ทำถ่าน (ขี้เถ้าร้อน) แก้วต้บตามข้อ น้ำมันใช้ทำไม้ยาแนวเรือ ใช้เดินเครื่องรถยนต์แทนน้ำมันก็ได้ ทำน้ำมันใส่แผล แก้โรคเรื้อน

รักใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Gluta usitata* (Wall.) Ding Hou

วงศ์ : ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น : ชู (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ชู (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), มะเริะ (เขมร), รัก (กลาง, สุราษฎร์ธานี), รักใหญ่ (กลาง, เหนือ), อักหลวง (เหนือ)

ลักษณะทั่วไป : ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15 - 25 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกนอกสีน้ำตาลปนเทาหรือดำปนเทา แตกเป็นร่องและล่อนเป็นสะเก็ดทั่วไป มียางสีดำไหลออกมาตามรอยแตก เปลือกในสีแดง ใบ ใบเดี่ยว รูปไข่กลับ มนหรือรูปขอบขนาน ปลายใบมน โคนใบสอบมน ดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนงตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ 30 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ด้านนอกมีขน กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองอ่อนหรือขาว ดอกบานเต็มที่กว้าง 6 - 8 มิลลิเมตร ผล ผลแห้งแบบมีปีก ทรงกลมแข็ง ขนาด 1 - 2 เซนติเมตร มีปีกสีแดงเรื่อ ๆ รูปขอบขนาน 5 ปีก ติดเป็นวงแฉะระหว่างโคนปีกกับผลมีก้านเชื่อมยาว 1.5 เซนติเมตร เมล็ดกลม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา ในประเทศไทยพบบริเวณป่าเบญจพรรณแล้งและป่าดิบเขา ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 300 - 1,000 เมตร

ออกดอก : ธันวาคม - มีนาคม ผลแก่ มกราคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำขั้วประคบฝาเครื่องเรือน เครื่องกลึง เครื่องมือเกษตรกรรม เสา ไม้อัดกระสวย และรางปืน ต้น เป็นยาถ่ายอย่างแรง กัดเนื้อสด แก้โรคผิวหนัง แก้ริดสีดวง แก้โรคลิ้น เปลือกต้น บำรุงกำลัง แก้กามโรค แก้บิด แก้ท้องร่วง ทำให้อาเจียน ขับเหงื่อ แก้ปวดข้อเรื้อรัง แก้ไขเรื้อรัง แก่นต้น เป็นยาถ่ายอย่างแรง กัดทำลาย ราก ใช้เป็นยาพอก แก้พยาธิไส้ แก้ไอ ขับพยาธิ แก้โรคผิวหนัง แก้ริดสีดวง แก้โรคลิ้น เป็นยาถ่ายอย่างแรง กัดเนื้อสด อุดฟันที่เป็นรู แก้ปวด รักษาโรคตับ เปลือก ราก แก้โรคผิวหนัง แก้พยาธิไส้ แก้โรคท้องมาน แก้โรคไอ อุดฟันที่เป็นรู แก้ปวด ยางไม้ (รัก) ใช้ทา ไม้ เครื่องเงิน เพื่อลงลวดลาย ทากระดาดและผ้ากันน้ำซึม ใบ แก้ส้นเท้าแตก

ศรีตรัง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Jacaranda filicifolia* (Anderson) D.Don

วงศ์ : BIGNONIACEAE

ชื่ออื่น : แคฝอย (กทม.,เหนือ), ศรีตรัง (กลาง,ตรัง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ตรัง

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5 - 10 เมตร เรือนยอดโปร่ง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกตรงกันข้าม ใบย่อยเล็ก ออกดอกเป็นช่อใหญ่ตามกิ่ง ดอกสีม่วง กลีบดอก 5 กลีบเชื่อมกันเป็นหลอด เมื่อบานเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ผลเป็นฝักแบน เมื่อแก่แตกเป็น 2 ซีก เมล็ดมีปีก

การกระจายพันธุ์ : เป็นไม้ท้องถิ่นของอเมริกาใต้ (นำเข้ามาปลูกครั้งแรกทางภาคใต้ที่จังหวัดตรัง)

ออกดอก : มกราคม - มีนาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับกลางแจ้ง

สนคาริเบีย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pinus caribaea* Morelet

วงศ์ : PINACEAE

ชื่ออื่น : -

พรรณไม้ประจำจังหวัด : -

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 45 เมตร ลำต้นเปลาตรงและมีกิ่งเล็ก มีการลิดกิ่งตามธรรมชาติดีมาก เปลือกสีน้ำตาลดำถึงเทาดำ เปลือกแตกเป็นร่องตื้นๆ ตามยาวและแนวกว้างของลำต้นเป็นระยะๆ ใบ เล็กเรียวยาวสีเขียวเข้มอยู่เป็นกระจุก กระจุกหนึ่งจะมีใบอยู่ระหว่าง 3 - 6 ใบ ดอก เป็นช่อแยกเพศแต่อยู่ต้นเดียวกัน ผล ของไม้สนคาริเบียเรียกว่า โคน (cone) มีลักษณะเป็นรูปกรวยยาวมีเกล็ด (Scale) หุ้มอยู่โดยรอบ ผลแก่มีความสมดุลไม่บิดเบี้ยว ยาว 5 - 10 เซนติเมตร กว้าง 2.5 - 3.5 เซนติเมตร เมล็ด มีครีบลูกยาวบางเป็นปีกอยู่ที่ตอนปลาย เมล็ดเป็นรูปไข่เรียวยาวเป็นสองเท่าของความกว้าง

การกระจายพันธุ์ : เป็นไม้ต่างถิ่นนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2507 โดยขอขำยการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติอยู่ในทวีปอเมริกากลาง, ประเทศ Cuba และ Isle of Pines, บนเกาะ Bahama และเกาะ Caicos

ออกดอก : พฤษจิกายน – ธันวาคม ผลแก่ มิถุนายน - สิงหาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับกลางแจ้ง เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ประสาน ทำเครื่องเรือน และเฟอร์นิเจอร์ภายใน ทั้งนี้เนื้อไม้ยังใช้ในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ น้ำมันสนและชันสน สังกะหร่ายขึ้นผสมในสีและสิ่งเคลือบผิว ใช้เป็นส่วนผสมในการทำน้ำหอมและสารแต่งกลิ่น

สนสองใบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pinus merkusii* Jungh. & de Vriese

วงศ์ : PINACEAE

ชื่ออื่น : เกี๊ยะเปลือกหนา (เชียงใหม่), เชิงเขา (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), สะรอล (เขมร สุรินทร์), จ้าง (ตะวันออกเฉียงเหนือ,เหนือ), สนเขา (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : -

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 30 เมตร ลำต้นเปลาตรง ลักษณะเรือนยอดค่อนข้างกลมหรือโปร่งแผ่แบนกว้างๆ กิ่งมีขนาดค่อนข้างใหญ่ หนา บางทีเห็นเรือนยอดแผ่เรียงเป็นชั้น ๆ เปลือกสีเทาดำ สีดำ มีความหนา และแตกเป็นร่องลึกตามยาวของลำต้นและมีรอยตัดขวางบ้างเป็นระยะๆ ใบ เล็กเรียวยาวเข็ม อยู่รวมกันเป็นกระจุก กระจุกละ 2 ใบ แต่ละใบมีลักษณะเป็นเส้นยาวหนา ค่อนข้างเหนียว สีเขียวเข้ม ดอก เป็นช่อ แยกเพศแต่อยู่ต้นเดียวกัน ผล ของไม้สนสองใบเรียกว่า โคน (cone) มีลักษณะเป็นรูปกรวยยาวมีเกล็ด (scale) หุ้มอยู่โดยรอบ มีขนาดของโคนยาวประมาณ 10 - 12 เซนติเมตร กว้าง 5 - 6 เซนติเมตร โคนของสนสองใบเมื่อแก่จัดมีสีเขียวปนน้ำตาล และเมื่อสภาวะภูมิอากาศพอเหมาะเกล็ดจะเปิดออกให้เมล็ดซึ่งมีปีกติดอยู่หลุดปลิวออกมา เมล็ด มีครีบสีขาวบางเป็นปีกอยู่ที่ตอนปลาย เมล็ดเป็นรูปไข่เรียวยาวเป็นสองเท่าของความกว้าง

การกระจายพันธุ์ : ในประเทศไทยพบทางบริเวณภาคเหนือ ภาคกลาง และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบที่ระดับความสูงตั้งแต่ 30 เมตร จนถึง 2,000 เมตร

ออกดอก : พฤษจิกายน – ธันวาคม ผลแก่ เมษายน - มิถุนายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับกลางแจ้ง เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ประสาน ทำเครื่องเรือน และเฟอร์นิเจอร์ภายใน ทั้งนี้เนื้อไม้ยังใช้ในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ น้ำมันสนและชันสน สังกะสีขึ้นผสมในสีและสิ่งเคลือบผิว ใช้เป็นส่วนผสมในการทำน้ำหอมและสารแต่งกลิ่น

สนสามใบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pinus kesiya* Royal ex Gordon

วงศ์ : PINACEAE

ชื่ออื่น : เกี๊ยะเปลือกบาง (เชียงใหม่), เชียงบั้ง (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), สนเขา (กลาง), จ้าง (ตะวันออกเฉียงเหนือ,เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : เลย

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 35 - 45 เมตร ลำต้นตรงเปลา มีเรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือก มีสีชมพู หรือสีน้ำตาลแดง และจะแตกหลุดออกเป็นเกล็ดหรือแผ่นเมื่อต้นมีอายุเต็มวัยแล้ว ใบ เดี่ยวเรียวยาวเข็มอยู่เป็นกระจุก กระจุกละ 3 ใบ ดอก เป็นช่อ แยกเพศแต่อยู่ต้นเดียวกัน ผล ของไม้ สนสามใบเรียกว่า โคน (cone) มีลักษณะเป็นรูปกรวยยาวมีเกล็ด (scale) หุ้มอยู่โดยรอบ มีขนาดของ โคนยาวประมาณ 5 - 8 เซนติเมตร กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร เมล็ด มีครีบสีขาวบางเป็นปีกอยู่ที่ตอนปลาย เมล็ดเป็นรูปไข่เรียวยาวเป็นสองเท่าของความกว้าง

การกระจายพันธุ์ : พบบริเวณป่าผลัดใบที่อยู่ตามภูเขาสูง ในประเทศไทยพบบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และบริเวณภูกระดึง จังหวัดเพชรบูรณ์ และพินูโลก ความสูงที่สนสามใบขึ้นอยู่ระหว่าง 1,000 - 1,500 เมตร

ออกดอก : ธันวาคมจนถึงต้นกุมภาพันธ์ ช่วงผสมเกสรจะอยู่ระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับกลางแจ้ง เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ประสาน ทำเครื่องเรือน และเฟอร์นิเจอร์ภายใน ทั้งนี้เนื้อไม้ยังใช้ในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ น้ำมันสนและชันสน สังกะหร่ายขึ้น ผสมในสีและสิ่งเคลือบผิว ใช้เป็นส่วนผสมในการทำน้ำหอมและสารแต่งกลิ่น

สะเดา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Azadirachta indica* A.Juss.

วงศ์ : MELIACEAE

ชื่ออื่น : กระเดา (ใต้), จะดั่ง (ส่วย), สะเดา (กลาง, เชียงใหม่), สะเลียม (เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : อุทัยธานี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 20 เมตร เปลือกสีเทาอมน้ำตาล เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกสลับ ใบย่อยเรียวยาวแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบจักไม่เป็นระเบียบ ดอกสีขาวนวล ออกเป็นช่อใหญ่ตามปลายกิ่ง กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน โคนก้านดอกติดกันเป็นหลอด ผลเป็นผลสดกลมรี ผิวบาง มีเนื้อนุ่ม ผลแก่สีเหลือง

การกระจายพันธุ์ : ขึ้นอยู่ในป่าเบญจพรรณก่อนข้างแล้งและป่าเต็งรังทั่วประเทศ เป็นไม้บุกเบิกในที่แล้งได้ดี

ออกดอก : ธันวาคม - มกราคม ผลแก่ มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ใ้เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างบ้านเรือน เปลือกต้น ใบ แก้ว ใช้เป็นยาเจริญอาหาร ยาสมาน เป็นยารักษาโรคผิวหนัง ราก แก้วโรคผิวหนัง แก้วเสมหะ ซึ่งเกาะแน่นอยู่ในทรวงอก หรือนำไปเข้ายารักษาโรค กระเพาะร่วมกับรากมะเฟือง รากมะละกอดำ รากหญ้าป็นยอด ยอดอ่อนและดอกอ่อน บำรุงธาตุ ขับลม ใช้เป็นอาหารผักได้ดี ใบ ใบอ่อน แก้วโรคผิวหนัง แก้วน้ำเหลืองเสีย และแก้วพุพอง ใบแก้ว ช่วยย่อยอาหาร นำไปหมักใช้ทำน้ำหมัก ฟันโล่แมลง(สะเดาให้สารสกัดชื่อ Azadirachin ใช้ฆ่าแมลง) กิ่งอ่อน เคี้ยวทำให้ฟันและเหงือกสะอาด แข็งแรง ผล มีสารรสขมใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ และยาระบาย แก้วโรคหัวใจเดินผิดปกติ ยาง ดับพิษร้อน และถอนพิษไข้ น้ำมันจากเมล็ด ใช้รักษาโรคผิวหนัง และฆ่าแมลง

สัก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tectona grandis* L.f.

วงศ์ : LABIATAE

ชื่ออื่น : เคาะเขียโอ (ละว้า เชียงใหม่), ปายี้ (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), ปือ ปืออ ปือยี้ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), สัก (กลาง, สุราษฎร์ธานี), เส้ายี้ (กะเหรี่ยง กำแพงเพชร)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : อุตรดิตถ์

ลักษณะทั่วไป : เป็น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่สูงถึง 50 เมตร โตเร็ว ผลัดใบในฤดูร้อน ส่วนกิ่งก้านที่ยังอ่อนจะเป็นสีเหลืองและมีขน เปลือกเรียบหรือแตกเป็นร่องเล็กๆ สีเทา ใบเป็นใบเดี่ยวมีขนาดใหญ่มาก เรียงตรงข้าม สลับตั้งฉาก รูปรี ปลายใบแหลม โคนใบมน เนื้อใบสากคาย สีเขียวเข้ม ท้องใบสีอ่อนกว่า มีต่อมเล็กๆ สีแดง ดอกเป็นช่อใหญ่ ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบบริเวณปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ผลเป็นผลสดค่อนข้างกลม มีขนละเอียดหนาแน่น กลีบเลี้ยงขยายตัวหุ้มผลไว้ด้านใน

การกระจายพันธุ์ : ป่าเบญจพรรณทางภาคเหนือ บางส่วนของภาคกลางและภาคตะวันตก

ออกดอก : มิถุนายน - ตุลาคม ผลแก่ กรกฎาคม - ธันวาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง เครื่องเรือน ปลูก มอด ไม่ชอบทำลาย เพราะมีสารพวกเตคโตริโนน แทนหรือเนื้อไม้ รสร้อนขมเมา ใช้ในการฆ่าพยาธิผิวหนัง ขับพยาธิ บำรุงโลหิต แก้ไอ ขับลม ขับปัสสาวะ แก้บวม ขับลมในกระดู กุมธาตุ แก้อ่อนเพลีย และแก้ไข้ **เปลือกต้น** รสฝาดเย็น ใช้ในการสมานแผล ใบ รสฝาดเย็น แก้เบาหวาน ต้มกับน้ำ รับประทานเป็นชาลดน้ำตาลในเลือด แก้พิษเสมหะ และโลหิต แก้ระดูไม่ปกติ ต้มเอาน้ำอมแก้อาการเจ็บคอ **ยอดอ่อน** ใช้ย้อมผ้า ให้สีม่วงอ่อน **ดอก** รสจืด แก้ระบบทางเดินปัสสาวะ

สัตบรรณ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Alstonia scholaris* (L.) R.Br.

วงศ์ : APOCYNACEAE

ชื่ออื่น : กะโน๊ะ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), จะบัน (เขมร ปราจีนบุรี), ขบา ดินเป็ด พญาสัตบรรณ (กลาง), ดินเป็ดดำ (นราธิวาส), บะชา ปา บูลแด (ปัตตานี, มลายู ยะลา), ยางขาว (ลำปาง), สัตบรรณ (กลาง, เขมร จันทบุรี) หัสบัน (กาญจนบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สมุทรสาคร

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นเป็นพูพอน เปลือกสีเทาดำ มียางสีขาว ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเป็นวงรอบๆ ข้อ แผ่นใบเป็นรูปไข่กลับ ปลายใบมนเว้าเข้าเล็กน้อย เส้นใบถี่ขนานกัน ออกดอกเป็นกระจุกช่อใหญ่สีขาวที่ปลายกิ่ง ก้านช่อดอกออกซ้อนกันเหมือนฉัตรประมาณ 2 - 3 ชั้น กลีบรองดอกมีขนาดเล็ก มีขนสีขาวอมเหลืองนวล กลิ่นหอม ผลเป็นฝักยาวเหมือนถั่วฝักยาว เมื่อแก่จัดจะแตกเป็น 2 ซีก มีเมล็ดจำนวนมาก ลักษณะเมล็ดเป็นรูปขนานแบนๆ

การกระจายพันธุ์ : หนุมะเกะ โซโลมอนและมาเลเซีย ในประเทศไทยพบบริเวณป่าดงดิบภาคใต้ ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ และลำห้วยในป่าเบญจพรรณขึ้นทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ออกดอก : ตุลาคม - พฤศจิกายน ผลแก่ มกราคม - กุมภาพันธ์

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำหีบใส่ของ ลูกท่อนอวน รองเท้าไม้ของเด็กเล่นสำหรับเด็ก ไม้จิ้มฟัน ดอก แก้วไลหิด พิการ ไข่เหิน ไข่ตัวร้อน เปลือกต้น จะมีรสขม ใช้เป็นยาขมเจริญอาหาร รักษาโรคบิดท้องร่วง โรคลำไส้ และรักษาอาการไข้ ใบ ใช้พอกฝีพิษต่างๆ หรือใช้ใบอ่อนปรุงเป็นยารักษาโรคตับปิดเปิด โดยการชงดื่ม น้ำยาง ใช้ปรุงเป็นยารักษาแผลเน่าเปื่อย เป็นยาบำรุงกระเพาะ บำรุงคนไข้ภายหลังที่เจ็บไข้ได้ป่วย ทำให้เจริญอาหาร เมล็ด นี้จะเป็นยาพิษ มีสารพวก cardiac glycoside ราก เป็นยาแก้โรคมะเร็ง แก้กลมในลำไส้

สาละ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Shorea robusta* C.F.Gaertn.

วงศ์ : DIPTEROCARPACEAE

ชื่ออื่น : สาละ (กทม.), ซาล (อินเดีย)

ลักษณะทั่วไป : เป็นต้นไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ไม่ผลัดใบ ลำต้น เปลือกเรียบ เปลือกสีเทาแตกเป็นร่องเป็นสะเก็ดทั่วไป เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ปลายกิ่งมักจะงุ้มลง กิ่งอ่อนเกลี้ยง ใบเดี่ยว ดอก หนาที่ใบ รูปไข่ กว้าง โคนใบเว้าเข้า ปลายใบเป็นติ่งแหลมสั้นๆ ผิวใบเป็นมัน ขอบใบเป็นคลื่น ดอก ออกเป็นช่อสั้นๆ ตามปลายกิ่งหรือง่ามใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบดอกสีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ผล เป็นผลชนิดแห้งแข็ง มีปีก 5 ปีก ปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก แต่ละปีกมีเส้นตามความยาวของ ปีก 10-15 เส้น

การกระจายพันธุ์ : พบในประเทศเนปาล และพื้นที่ทางเหนือของประเทศไทย มักขึ้นเป็นกลุ่ม ในบริเวณที่ค่อนข้างจะชุ่มชื้น

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด ทาบกิ่ง ตอนกิ่งหรือติดตา

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างบ้านเรือน ใช้ทำรูป ยาง ใช้เป็นยา ฝาดสนาม ใช้แก้บิด

สุพรรณิการ์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cochlospermum religiosum* (L.) Alston

วงศ์ : BIXACEAE

ชื่ออื่น : ฝ้ายคำ (กลาง,เหนือ), สุพรรณิการ์ (กลาง)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : นครนายก

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5 - 10 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลเทา ใบ เป็นใบเดี่ยวรูปฝ่ามือ มี 5 แฉก ปลายใบแหลมแกมมน โคนใบเว้า ขอบใบเป็นคลื่น ออกเวียนสลับกัน ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่งสีเหลือง ผล เป็นรูปไข่กลับ เมื่อแห้งเมล็ดสีน้ำตาล มีปุยสีขาวคล้ายปุยฝ้ายหุ้มเมล็ด

การกระจายพันธุ์ : อเมริกากลาง และอเมริกาใต้

ออกดอก : ธันวาคม - กุมภาพันธ์

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ ต้มกับแป้งเป็นอาหาร ใบอ่อน นำมาต้มน้ำสระผม ดอกแห้ง และใบแห้งใช้เป็นยาบำรุงกำลัง **ยางจากต้น** ทำครีมทาบำรุงผิว Karaya gum ทางการค้าเรียกว่า Crystalgum เป็นก้อนสีเหลืองอ่อนหรือน้ำตาลอมชมพู มักใช้ในทางอุตสาหกรรมทอผ้าและการพิมพ์ อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง ผสมไอศกรีมทำให้ขึ้น

หว้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Syzygium cumini* (L.) Skeels

วงศ์ : MYRTACEAE

ชื่ออื่น : หว้า (กลาง,ราชบุรี), ห้าจี่แพะ (เชียงราย)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : เพชรบุรี

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นสูง 10 - 25 เมตร ไม้ผลัดใบ เรือนพุ่มรูปไข่ทึบ ใบเป็นใบเดี่ยวออกตรงข้าม แผ่นใบรูปรีหรือรูปไข่กลับ ปลายใบแหลม โคนใบมน ดอกสีขาว ออกเป็นช่อตามง่ามใบ เกสรยาว เป็นพู่ ผลเป็นผลสดรูปรี

การกระจายพันธุ์ : จากอินเดียจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทย พบขึ้นตามป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้งและป่าผลัดใบทุกภาค ตั้งแต่ความสูงจากระดับน้ำทะเลจนถึง 1,100 เมตร

ออกดอก : มกราคม - มีนาคม ผลแก่ เมษายน - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ทำสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในร่ม เปลือกต้น ต้มน้ำดื่มแก้บิด อมแก้ปากเปื่อย ใช้ย้อมผ้าให้สีชมพูอ่อน ผลรับประทานได้ ใช้ทำเครื่องคั้น ผลดิบแก้ท้องเสีย เมล็ด ลดน้ำตาลในเลือด แก้ท้องเสีย ถอนพิษจากเมล็ดสะลงใจ

หวายข้อดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calamus manan* Miq.

วงศ์ : PALMAE

ชื่ออื่น : รอดแตมานา (มลายู นราธิวาส), หวายข้อดำ (กลาง)

ลักษณะทั่วไป : เป็นหวายขนาดใหญ่ ขึ้นเป็นลำเดี่ยว ๆ ไม่แตกกอ กาบหุ้มลำมีสีเขียวออกขาว มีหนามรูปสามเหลี่ยมแบนเรียงเป็นแถบเฉียงหรือขวางลำ หรือกระจายเดี่ยว ๆ มีหนามขนาดเล็ก แทรกปนอยู่ไม่หนาแน่น ขอบหนามมีขุยสีดำ ปากกาบหุ้มลำมีหนาม **knee** เห็นชัด มีหนามรูปสามเหลี่ยมแบน และมีหนามขนาดเล็กกว่ากระจายอยู่ห่าง ๆ ก้านใบด้านล่างมีหนามรูปเลื้อยหือวสีดำเรียงเดี่ยว ๆ เป็นแถวห่างกันเป็นระยะ ๆ ก้านใบด้านบนนูนเกลี้ยงไม่มีหนาม ทางใบค่อนข้างกลม ด้านล่างและขอบมีหนามรูปเลื้อยหือว ปลายหนามสีดำขึ้นอยู่เดี่ยว ๆ หรือเป็นกลุ่ม ๆ **cirrus** มีหนามรูปเลื้อยหือวเรียงเป็นกลุ่มทางด้านล่าง ปลายหนามสีดำ โคนสีเขียวออกเหลือง ใบย่อยรูปยาวเรียว สีเขียวออกเหลืองเมื่อสด และมีสีเหลืองซีดเมื่อแห้ง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ปลายใบมีหนามรูปขนสีดำ ใบย่อยแต่ละข้างของทางใบ ใบเรียงตัวแบบสลับอย่างสม่ำเสมอ ผลรูปรี มีสีเหลืองเมื่อแห้ง สันเกล็ดหุ้มผลเป็นร่อง ขอบเกล็ดสีดำ

การกระจายพันธุ์ : กระจายทั่วไปบริเวณป่าเขตร้อน ในประเทศไทยพบบริเวณจังหวัดยะลาและนราธิวาส ภาคเหนือพบในจังหวัดน่าน แพร่ พะเยาและสุโขทัย

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ลำต้น นำไปแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์

หูกวาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Terminalia catappa* L.

วงศ์ : COMBRETACEAE

ชื่ออื่น : โคน (นราธิวาส), คัดมื่อ คัดมื่อ (ตรัง), ตาปิง (พิษณุโลก, สตูล), ตาแปห์ (มลายู นราธิวาส), หลุมปัง (ใต้, สุราษฎร์ธานี), หูกวาง (กทม., เหนือ)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : ตราด

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 8 - 25 เมตร เปลือกเรียบ กิ่งแตกรอบลำต้นตามแนวนอนเป็นชั้นๆ คล้ายฉัตร ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเวียนสลับถี่ตอนปลายกิ่ง ใบรูปไข่ ปลายใบแหลมเป็นติ่งสั้นๆ โคนใบสอบแคบ เว้า ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบ ขนาดเล็ก สีขาวนวล ผลเป็นรูปไข่หรือรูปรีป้อมๆแบนเล็กน้อย เมื่อแห้งสีดำคล้ำ

การกระจายพันธุ์ : บริเวณแนวชายฝั่ง ป่าชายหาด หรือตามโขดหินริมทะเล

ออกดอก : ธันวาคม - มกราคม ผลแก่ มีนาคม - พฤษภาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกและผล มีรสฝาด ใช้แก้ท้องเสีย ฟอกหนังสัตว์ ทำหมึก ใบและยอดอ่อน เปลือกต้น ใช้ย้อมผ้า ให้สีเหลือง เมล็ดในผลรับประทานได้ให้น้ำมันคล้ายน้ำมันอัลมอนด์

อบเชยเทศ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cinnamomum verum* J.Presl

วงศ์ : LAURACEAE

ชื่ออื่น : อบเชยเทศ (กทม.)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบ สูงถึง 18 เมตร มีกลิ่น หอมแรง ใบออกตรงข้าม แผ่นใบคล้ายหนัง รูปไข่ถึงรี มีเส้นใบ 3 เส้น อาจพบ 5 เส้น ปลายใบแหลม โคนใบกลม ผิวเกลี้ยง สีเขียวเป็นมัน ช่อดอก ออกที่ปลาย แบบแยกแขนงหลวม ๆ ยาวถึง 10 เซนติเมตร หรือมากกว่า ก้านช่อดอกสีขาวครีม มีขนนุ่ม ดอกขนาดเล็ก มีกลิ่นฉุน สีเหลืองอ่อน มีใบประดับขนาดเล็ก มีขน วงกลีบรวม ยาว 0.8 เซนติเมตร มีขนคล้ายเส้นไหม ฐานเป็นหลอด รูปประฆังสั้น ๆ ปลายแยก 6 กลีบ ยาว 0.3 เซนติเมตร ผลแบบมีเนื้อ รูปคล้ายรูปไข่ถึงทรงรี ยาว 1 - 2 เซนติเมตร สุกมีสีดำ เมล็ดมี 1 เมล็ด

การกระจายพันธุ์ : แหล่งกำเนิดในป่าของอินเดียตะวันตกเฉียงใต้ ศรีลังกาตะวันตก และ เซิงเขา เทเนสเซอร์ม (ตะนาวศรี) ของพม่า มีการนำไปปลูกยังหลายประเทศ ชอบขึ้นในที่โล่งร่วมกับพืชป่าอื่น ๆ มีภูมิอากาศอบอุ่น และชื้น มีฝนตกดี ไม่ชอบที่น้ำขังหรือแฉะ

ออกดอก : มกราคม - กุมภาพันธ์

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เปลือกต้น ใช้บำรุงดวงจิต แก้อ่อนเพลีย ทำให้มีกำลัง ขับลม บำรุงธาตุ บดเป็นผงใช้เป็นเครื่องเทศใส่อาหาร ใส่เครื่องสำอาง ใช้ปรุงเป็นยาหอม แก้ลมวิงเวียน และจุกเสียด ใบ มีน้ำมัน ใช้แต่งกลิ่นอาหาร และเป็นส่วนผสมในครีมทาผิวหนัง มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาต้านเชื้อแบคทีเรีย

อินทนิลน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lagerstroemia speciosa* (L.) Pers.

วงศ์ : LYTHRACEAE

ชื่ออื่น : ถ่วงมู ถ่วงพนา (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี), ตะแบกคำ (กทม.), บางอปะชา (นราธิวาส, มลายู ยะลา), บาเย บาเอ (มลายู ปัตตานี), อินทนิล (กลาง, ใต้), อินทนิลน้ำ (กลาง, ใต้)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : สกลนคร

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น สูง 10 - 15 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ผิวเปลือกนอกสีเทา ใบเป็นใบเดี่ยว รูปรีหรือรูปไข่แกมขอบขนาน ปลายใบมน ดอกย่อยขนาดใหญ่ กลีบดอกสีชมพู สีม่วงแกมชมพู หรือสีม่วง ผลเป็นผลแห้ง มีขนาดใหญ่

การกระจายพันธุ์ : พบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามที่ราบลุ่มและริมน้ำในป่าเบญจพรรณชื้น และป่าดิบทั่วไป

ออกดอก : มีนาคม - มิถุนายน ผลแก่ ตุลาคม - มกราคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ใช้ทำเสา เครื่องมือเกษตร ใบ ใบอ่อน ดากแดดแล้วขยเป็นชา รักษาโรคเบาหวาน ลดน้ำตาลในเส้นเลือด ขับปัสสาวะ

อินทนิลบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lagerstroemia macrocarpa* Wall.

วงศ์ : LYTHRACEAE

ชื่ออื่น : กากะเลา (อุบลราชธานี), กาเสลา (ตะวันออกเฉียงเหนือ), จ้อ ล่อ จะล่อ (ภาคเหนือ), ปะหน้าฮอ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), หูกวาง (กทม.,เหนือ), อินทนิลบก (กลาง)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5 - 12 เมตร เป็นไม้ทรงพุ่ม เปลือก ตันสีน้ำตาล ผิวเปลือกต้น แตกเป็นร่องตื้น ใบเป็นใบเดี่ยว รูปไข่กลับ ออกตรงข้ามกัน ขอบใบเรียบ ปลายแหลม โคนมน ผิวใบมัน และหนา สีเขียวเข้ม ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ดอกตูมเป็นก้อนกลมขนาด 1 เซนติเมตร มีหลายสี เช่น ม่วงเข้ม ม่วงอ่อน ชมพูอมม่วง ชมพูอ่อนเกือบขาว มีกลีบดอก 6 กลีบ รูปทรงดอกค่อนข้างกลม ขอบกลีบหยักขุ่น แผ่นกลีบบางและนุ่ม โคนกลีบเรียว เป็นก้าน เชื่อมกับกลีบรองที่เป็นรูปถ้วย กลีบรอง ปลายแฉก 6 แฉก สีน้ำตาลแดง เมื่อดอกบานเต็มที่เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 - 10 เซนติเมตร ผล เป็นรูปกลมรี เปลือกแข็ง เมื่อผลแก่จะแตกออก มีเมล็ดด้านในจำนวนมาก

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระจายทั่วไปในพื้นที่โล่งแจ้ง หรือในป่าเต็งรัง

ออกดอก : มีนาคม - พฤษภาคม ผลแก่ กรกฎาคม - กันยายน

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้าง ทำกระดานพื้น ฝา กระเบื้อง มุงหลังคา ใช้ต่อเรือใบ เรือแจว เรือเดินทะเล ทำเกวียน เครื่องตกแต่งบ้าน ทำแจวพาย เปียโน หีบใส่ของ ลังไม้ กังหันน้ำ เครื่องมือการเกษตรต่าง ๆ แก่น รสขม ต้มดื่มแก้โรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ แก้โรคเบาหวาน เปลือก รสฝาดขม แก้ไข้ แก้ท้องเสีย ใบ รสจืดขมฝาดเย็น ต้มหรือชงน้ำร้อนดื่ม แก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ เป็นยาลดความดัน เมล็ด รสขม แก้โรคเบาหวาน แก่นอ่อนไม่หับ ราก รสขม แก้แผลในปาก ในคอ เป็นยาสมานท้อง

อินทรีชิต

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lagerstroemia loudonii* Teijsm. & Binn

วงศ์ : LYTHRACEAE

ชื่ออื่น : เกรียบ ตะเกรียบ (ของ จันทบุรี), ตะแบกขน (นครราชสีมา), เสลาใบใหญ่ (ประจวบคีรีขันธ์, สระบุรี), อินทรีชิต (ปราจีนบุรี)

พรรณไม้ประจำจังหวัด : นครสวรรค์

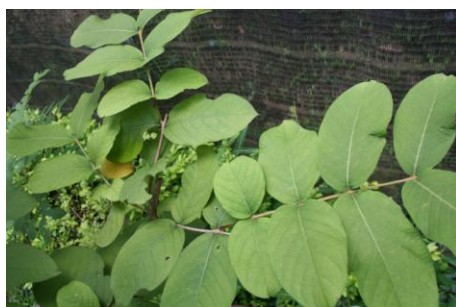
ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 10 - 20 เมตร เรือนยอดกลมทึบ กิ่งห้อยลง ใบ เป็นใบเดี่ยวออกตรงข้ามกัน แผ่นใบรูปขอบขนาน ปลายใบเรียวแหลมเป็นติ่งโค้งมน ผิวใบมีขนนุ่มทั้งสองด้าน ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง สีม่วง ม่วงอมชมพูหรือม่วงอมขาว ผล มีเมล็ดมีปีกจำนวนมาก

การกระจายพันธุ์ : ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ และป่าชายหาด ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลางลงไปถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ออกดอก : เมษายน - พฤษภาคม ผลแก่ สิงหาคม - ธันวาคม

การขยายพันธุ์ : โดยการเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ ทำเครื่องเคาะสลัก ค้ำเครื่องมือ ทำพื้น รอด ตง คาน ใบ บดกับกำยานก้อนเล็กๆ ทาแก้ผดผื่นคัน

สาบเสือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cinnamomum crenulicupulum* Kosterm.

วงศ์ : LAURACEAE

ชื่ออื่น : สาบเสือ (เชียงใหม่)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้น หรือไม้พุ่ม ส่วนต่างๆมักมีกลิ่นหอม เปลือกต้นเมื่อฉีกออกมาจะมีกลิ่นคล้ายเครื่องเทศ ใบ เดี่ยว เรียงสลับ ไม่มีหูใบ ดอก กลีบดอกมีจำนวน 6 เรียงอยู่เป็น 2 ชั้น ผล สดเมื่อกัดเคี้ยว มีก้านดอกที่พองโตขึ้นมาหุ้มตอนโคน

การกระจายพันธุ์ : -

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : -

ประโยชน์ : ใช้เป็นเครื่องเทศเช่นเดียวกับอบเชย

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550. พรรณไม้เกียรติประวัติของไทย. สำนักหอพรรณไม้, กรุงเทพฯ.
- กองกานดา ชยามฤต, 2540. สมุนไพรไทยตอนที่ 6. ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- กองกานดา ชยามฤต และ ลีนา ผู้พัฒน์พงศ์, 2545. สมุนไพรไทยตอนที่ 7. ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ หอพรรณไม้ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- ไชมอน การ์ดเนอร์, พินดา สิทธิสุนทร และ วิไลวรรณ อนุสารสุนทร. 2549. ต้นไม้เมืองเหนือ. หอพรรณไม้ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปิยะ เฉลิมกลิ่น, จิรพันธ์ ศรีทองกุล, และอนันต์ พิริยะภัทรกิจ, 2553. คู่มือพรรณไม้ป่าสะแกราช. เล่มที่ 1-2. ฝ่ายเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.), ปทุมธานี.
- เต็ม สมิตินันท์, 2544. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย. ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2548. พจนานุกรมสมุนไพรไทย. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6. รวมสาส์น (1977) จำกัด, กรุงเทพฯ.
- วุฒิ วุฒิธรรมเวช. 2540. สารานุกรมสมุนไพร : รวมหลักเภสัชกรรมไทย. โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ พลเสนา, 2550. พืชสมุนไพรในสวนป่าสมุนไพรเขาหินซ้อน ฉบับสมบูรณ์. ส่วนพฤกษศาสตร์ ภาควิชาวนา (เขาหินซ้อน). เจตนารมณ์ภัณฑ์, ปราจีนบุรี.
- ลีนา ผู้พัฒน์พงศ์, 2530. สมุนไพรไทยตอนที่ 5. ฝ่ายพฤกษศาสตร์ป่าไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- ส่วนเพาะชำกล้าไม้, 2537. พันธุ์ไม้มงคลพระราชทาน. สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- ส่วนเพาะชำกล้าไม้, 2539. ไม้มงคล 9 ชนิด. สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- สำนักจัดการป่าชุมชน, 2552. พรรณไม้พุทธประวัติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- สมพร ภูติยานันต์, 2551. สมุนไพรใกล้ตัว เล่ม 13 : สมุนไพรแต่งสี กลิ่น รส. วิทยาศาสตร์เภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ศูนย์การพิมพ์, เชียงใหม่.

องค์การพฤษศาสตร์, 2538 - 2542. สวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่มที่ 1 - 5. โอ.เอส.
พรินติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ.

องค์การพฤษศาสตร์, 2538 - 2542. สวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่มที่ 7. โอ.เอส.
พรินติ้ง เฮาส์, กรุงเทพฯ.

อภิชาติ รัตนวิระกุล, 2542. การศึกษาการเจริญเติบโตของหวายในสวนป่า. สำนักงานป่าไม้เขตปัตตานี,
ปัตตานี.

ภาคผนวก

พรรณไม้ (เรียงตามตัวอักษรชื่อสามัญ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	หน้า
กระทิง	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	GUTTIFERAE	1
กระบก	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W. Benn.	IRVINGIACEAE	2
กระพี้จั่น	<i>Millettia brandisiana</i> Kurz	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	3
กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte	THYMELAEACEAE	4
กะทัง	<i>Litsea monopetala</i> (Roxb.) Pers.	LAURACEAE	5
ก้านกระ	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	GENTIANACEAE	6
กาสะลองคำ	<i>Radermachera ignea</i> (Kurz) Steenis	BIGNONIACEAE	7
กาฬพฤกษ์	<i>Cassia grandis</i> L.f.	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	8
ไก่อแดง	<i>Ternstroemia gymnanthera</i> (Wight & Arn.) Bedd.	THEACEAE	9
ข่าต้น	<i>Cinnamomum ilicioides</i> A.Chev.	LAURACEAE	10
ขี้เหล็ก	<i>Senna siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	11
จามจุรี	<i>Samanea saman</i> (Jacq.) Merr.	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	12
แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	13
ตะเคียนทอง	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	DIPTEROCARPACEAE	14

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	หน้า
ตะแบกนา	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	LYTHRACEAE	15
ทองกวาว	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	16
เทพทาร์	<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	LAURACEAE	17
นางพญาเสือโคร่ง	<i>Prunus cerasoides</i> D.Don	ROSACEAE	18
นิโครธ	<i>Ficus benghalensis</i> L.	MORACEAE	19
บุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> L.	GUTTIFERAE	20
ประดู่	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	21
ปีบ	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	BIGNONIACEAE	22
ไผ่ขางหม่น	<i>Dendrocalamus sericeus</i> Munro	GRAMINEAE	23
พระเจ้าหน้าพระองค์	<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe	ANACARDIACEAE	24
พลับพลึง	<i>Crinum asiaticum</i> L.	AMARYLLIDACEAE	25
พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	DIPTEROCARPACEAE	26
พิทู	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE	27
โปทะเล	<i>Thespesia populnea</i> L. Soland. ex Corr.	MALVACEAE	28
โพศรีมหาโพ	<i>Ficus religiosa</i> L.	MORACEAE	29
มะกล่ำต้น	<i>Adenantha pavonina</i> L.	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	30
มะกอกป่า	<i>Spondias bipinnata</i> Airy Shaw & Forman	ANACARDIACEAE	31

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	หน้า
มะเกลือ	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	EBENACEAE	32
มะขาม	<i>Tamarindus indica</i> L.	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	33
มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	EUPHORBIACEAE	34
มะค่าโมง	<i>Azelia xylocarpa</i> (Kurz) Craib	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	35
มะตูม	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corrêa ex Roxb.	RUTACEAE	36
มะหาด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	SAPINDACEAE	37
มะหาด	<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.	MORACEAE	38
โมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	APOCYNACEAE	39
ขมหอม	<i>Toona ciliata</i> M.Roem.	MELIACEAE	40
ขางนา	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G.Don	DIPTEROCARPACEAE	41
รักใหญ่	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	ANACARDIACEAE	42
ศรีตรัง	<i>Jacaranda filicifolia</i> (Anderson) D.Don	BIGNONIACEAE	43
สนคาริเบีย	<i>Pinus caribaea</i> Morelet	PINACEAE	44
สนสองใบ	<i>Pinus merkusii</i> Jungh. & de Vriese	PINACEAE	45
สนสามใบ	<i>Pinus kesiya</i> Royle ex Gordon	PINACEAE	46
สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A.Juss.	MELIACEAE	47
สัก	<i>Tectona grandis</i> L.f.	LABIATAE	48

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	หน้า
สัตบรรณ	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	APOCYNACEAE	49
สาละ	<i>Shorea robusta</i> C.F.Gaertn.	DIPTEROCARPACEAE	50
สุพรรณิการ์	<i>Cochlospermum religiosum</i> (L.) Alston	BIXACEAE	51
หว่า	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	MYRTACEAE	52
หวายข้อดำ	<i>Calamus manan</i> Miq.	PALMAE	53
หูกวาง	<i>Terminalia catappa</i> L.	COMBRETACEAE	54
อบเชยเทศ	<i>Cinnamomum verum</i> J.Presl	LAURACEAE	55
อินทนิลน้ำ	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	LYTHRACEAE	56
อินทนิลบก	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	LYTHRACEAE	57
อินทรีขีด	<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teijsm. & Binn	LYTHRACEAE	58
ฮางแกลง	<i>Cinnamomum crenulicupulum</i> Kosterm.	LAURACEAE	59

พรรณไม้ชื่อพรรณไม้ (เรียงตามตัวอักษรชื่อวงศ์)

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	หน้า
AMARYLLIDACEAE	<i>Crinum asiaticum</i> L.	พลับพลึง	25
ANACARDIACEAE	<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe	พระเจ้าหน้าพระองค์	24
	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	รักใหญ่	42
	<i>Spondias bipinnata</i> Airy Shaw & Forman	มะกอกป่า	31
APOCYNACEAE	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	สัตบรรณ	49
	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	โมกมัน	39
BIGNONIACEAE	<i>Jacaranda filicifolia</i> (Anderson) D.Don	ศรีตรัง	43
	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	ปีบ	22
	<i>Radermachera ignea</i> (Kurz) Steenis	กาสะลองคำ	7
BIXACEAE	<i>Cochlospermum religiosum</i> (L.) Alston	สุพรรณิการ์	51
COMBRETACEAE	<i>Terminalia catappa</i> L.	หูกวาง	54
DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G.Don	ยางนา	41
	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง	14
	<i>Shorea robusta</i> C.F.Gaertn.	สาละ	50
	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	พะยอม	26

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	หน้า
EBENACEAE	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	มะเกลือ	32
EUPHORBIACEAE	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	มะขามป้อม	34
GENTIANACEAE	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	กันเกรา	6
GRAMINEAE	<i>Dendrocalamus sericeus</i> Munro	ไผ่ชางหม่น	23
GUTTIFERAE	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	กระทิง	1
	<i>Mesua ferrea</i> L.	บุปผาค	20
IRVINGIACEAE	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W. Benn.	กระบก	2
LABIATAE	<i>Tectona grandis</i> L.f.	สัก	48
LAURACEAE	<i>Cinnamomum crenulicupulum</i> Kosterm.	ฮางแกง	59
	<i>Cinnamomum ilicioides</i> A.Chev.	ข่าต้น	10
	<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	เทพทาร์	17
	<i>Cinnamomum verum</i> J.Presl	อบเชยเทศ	55
	<i>Litsea monopetala</i> (Roxb.) Pers.	กะทัง	5
LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	<i>Afzelia xylocarpa</i> (Kurz) Craib	มะค่าโมง	35
	<i>Cassia grandis</i> L.f.	กาพพฤกษ์	8

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	หน้า
LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	<i>Senna siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	ขี้เหล็ก	11
	<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขาม	33
LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	<i>Adenanthera pavonina</i> L.	มะกล่ำต้น	30
	<i>Samanea saman</i> (Jacq.) Merr.	จามจุรี	12
	<i>Xylocarpus xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	แดง	13
LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	ทองกวาว	16
	<i>Millettia brandisiana</i> Kurz	กระพี้จั่น	3
	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	ประดู่	21
LYTHRACEAE	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	ตะแบกนา	15
	<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teijsm. & Binn	อินทรีชิต	58
	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	อินทนิลบก	57
	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	อินทนิลน้ำ	56
MALVACEAE	<i>Thespesia populnea</i> L. Soland. ex Corr.	โพทะเล	28
MELIACEAE	<i>Azadirachta indica</i> A.Juss.	สะเดา	47
MELIACEAE	<i>Toona ciliata</i> M.Roem.	ขมหอม	40

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	หน้า
MORACEAE	<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.	มะหาด	38
	<i>Ficus benghalensis</i> L.	นิโครธ	19
	<i>Ficus religiosa</i> L.	โพศรีมหาโพ	29
MYRTACEAE	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	หว่า	52
PALMAE	<i>Calamus manan</i> Miq.	หวายข้อดำ	53
PINACEAE	<i>Pinus caribaea</i> Morelet	สนคาริเบีย	44
	<i>Pinus kesiya</i> Royle ex Gordon	สนสามใบ	46
	<i>Pinus merkusii</i> Jungh. & de Vriese	สนสองใบ	45
ROSACEAE	<i>Prunus cerasoides</i> D.Don	นางพญาเสือโคร่ง	18
RUTACEAE	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corrêa ex Roxb.	มะตูม	36
SAPINDACEAE	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	มะหาด	37
SAPOTACEAE	<i>Mimusops elengi</i> L.	พิบูล	27
THEACEAE	<i>Ternstroemia gymnanthera</i> (Wight & Arn.) Bedd.	ไก่อแดง	9
THYMELAEACEAE	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte	กฤษณา	4

รายชื่อพรรณไม้ 77 จังหวัด

ชื่อพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	จังหวัด
ทุ้งฟ้า	<i>Alstonia macrophylla</i> Wall. Ex G. Don	APOCYNACEAE	กระบี่
ไทรย้อยใบแหลม	<i>Ficus benamina</i> L.	MORACEAE	กรุงเทพมหานคร
ขานาง	<i>Homalium tomentosum</i> (Vent.) Benth.	FLACOURTIACEAE	กาญจนบุรี
มะหาด	<i>Artocarpus lakoocha</i> Roxb.	MORACEAE	กาฬสินธุ์
ลิเลียดแก่น	<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Willd.	LEGUMIOSAE-MIMOSOIDEAE	กำแพงเพชร
กัลปพฤกษ์	<i>Cassia bakeriana</i> Craib	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	ขอนแก่น
จัน	<i>Diospyros decandra</i> Lour.	EBENACEAE	จันทบุรี
อะราง	<i>Peltophorum dasyrachis</i> (Miq.) Kurz	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	ฉะเชิงเทรา
ประดู่ป่า	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	ชลบุรี
มะตูม	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corrêa ex Roxb.	RUTACEAE	ชัยนาท
จี่เหล็กบ้าน	<i>Cassia siamea</i> (Lam.) Iriw & Barneby	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	ชัยภูมิ
มะเดื่ออุทุมพร	<i>Ficus racemosa</i> L.	MORACEAE	ชุมพร
กาสะลองคำ	<i>Radermachera ignea</i> (Kurz) Steenis	BIGNONIACEAE	เชียงราย
ทองกวาว	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	เชียงใหม่
ศรีตรัง	<i>Jacaranda filicifolia</i> (Anderson) D.Don	BIGNONIACEAE	ตรัง

ชื่อพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	จังหวัด
หูกวาง	<i>Terminalia catappa</i> L.	COMBRETACEAE	ตราด
แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	ตาก
สุพรรณิการ์	<i>Cochlospermum regium</i> (Mart. & Schrank) Pilg.	BIXACEAE	นครนายก
จันทน์หอม	<i>Mansonia gagei</i> J.R.Drumm. Ex Prain	STERCULIACEAE	นครปฐม
ก้นกระว	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	GENTIANACEAE	นครพนม
สาธร	<i>Millettia leucantha</i> Kurz	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	นครราชสีมา
แซะ	<i>Erycibe griffithii</i> C.B. Clarke	CONVOLVULACEAE	นครศรีธรรมราช
อินทรีขีด	<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teijsm. & Binn	LYTHRACEAE	นครสวรรค์
นนทรี	<i>Peltophorum pterocarpum</i> (DC.) Back. ex K. Heyne	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	นนทบุรี
ตะเคียนชันตาแมว	<i>Neobalano carpus heimii</i> (King) P.S. Ashton	DIPTEROCARPACEAE	นราธิวาส
กำลังเสือโคร่ง	<i>Betula alnoides</i> Buch.-Ham. Ex G.Don	BETULACEAE	น่าน
สิรินธรวัลดี	<i>Bauhinia sirindhorniae</i> K. & S.S.Larsen	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	บึงกาฬ
กาฬพฤกษ์	<i>Cassia grandis</i> L.f.	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	บุรีรัมย์
ทองหลางลาย	<i>Erythrina variegata</i> L.	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	ปทุมธานี
เกด	<i>Manilkara hexandra</i> (Roxb.) Dubard	SAPOTACEAE	ประจวบคีรีขันธ์
โพศรีมหาโพ	<i>Ficus religiosa</i> L.	MORACEAE	ปราจีนบุรี
ตะเคียนทอง	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	DIPTEROCARPACEAE	ปัตตานี

ชื่อพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	จังหวัด
หมั่น	<i>Cordia cochinchinensis</i> Pierre	BORAGINACEAE	พระนครศรีอยุธยา
สารภี	<i>Mammea siamensis</i> Kosterm.	GUTTIFERAE	พะเยา
เทพทาวโร	<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	LAURACEAE	พังงา
พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	DIPTEROCARPACEAE	พัทลุง
นุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> L.	GUTTIFERAE	พิจิตร
ปีบ	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	BIGNONIACEAE	พิษณุโลก
หว่า	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	MYRTACEAE	เพชรบุรี
มะขาม	<i>Tamarindus indica</i> L.	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	เพชรบูรณ์
ยมหิน	<i>Chukrasia tabularis</i> A. Juss.	MELIACEAE	แพร่
ประดู่บ้าน	<i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	ภูเก็ต
พฤษ์	<i>Albizia lebbek</i> (L.) Benth	LEGUMIOSAE-MIMOSOIDEAE	มหาสารคาม
ช้างน้ำว	<i>Gomphia serrata</i> (Gaertn.) Kanis	OCHNACEAE	มุกดาหาร
กระพี้จั่น	<i>Millettia brandisiana</i> Kurz	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	แม่ฮ่องสอน
กระบาก	<i>Anisoptera costata</i> Korth.	DIPTEROCARPACEAE	ยโสธร
ศรียะลา	<i>Saraca thaipingensis</i> Cantley ex Prain	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	ยะลา
กระบก	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W. Benn.	IRVINGIACEAE	ร้อยเอ็ด
อบเชย	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham) Sweet	LAURACEAE	ระนอง

ชื่อพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	จังหวัด
กระทิง	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	GUTTIFERAE	ระยอง
โมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	APOCYNACEAE	ราชบุรี
พิกุล	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE	ลพบุรี
ชะจาว	<i>Holoptelea integrifolia</i> Planch.	ULMACEAE	ลำปาง
จามจุรี	<i>Samanea saman</i> (Jacq.) Merr.	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	ลำพูน
สนสามใบ	<i>Pinus kesiya</i> Royle ex Gordon	PINACEAE	เลย
ลำควน	<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	ANNONACEAE	ศรีสะเกษ
อินทนิลน้ำ	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	LYTHRACEAE	สกลนคร
สะเดาเทียม	<i>Azadirachta excelsa</i> (Jack) Jacobs	MELIACEAE	สงขลา
กระซิก	<i>Dalbergia parviflora</i> Roxb.	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	สตูล
โพทะเล	<i>Thespesia populnea</i> L. Soland. ex Corr.	MALVACEAE	สมุทรปราการ
จิกทะเล	<i>Barringtonia asiatica</i> (L.) Kurz	LECYTHIDACEAE	สมุทรสงคราม
สัตบรรณ	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	APOCYNACEAE	สมุทรสาคร
มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	EUPHORBIACEAE	สระแก้ว
ตะแบกนา	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	LYTHRACEAE	สระบุรี
มะกล่ำต้น	<i>Adenanthera pavonina</i> L.	LEGUMIOSAE-MIMOSOIDEAE	สิงห์บุรี
มะค่าโมง	<i>Afzelia xylocarpa</i> (Kurz) Craib	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	สุโขทัย

ชื่อพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	จังหวัด
มะเกลือ	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	EBENACEAE	สุพรรณบุรี
เคี่ยม	<i>Cotylelobium melanoxylon</i> (Hook.f.) Pierre	DIPTEROCARPACEAE	สุราษฎร์ธานี
มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	สุรินทร์
ชิงชัน	<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	หนองคาย
พะยุง	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	หนองบัวลำภู
มะพลับ	<i>Diospyros malabarica</i> (Desr.) Kostel. var. <i>siamensis</i> (Hochr.) Phengklai	EBENACEAE	อ่างทอง
ตะเคียนหิน	<i>Hopea ferrea</i> Laness.	DIPTEROCARPACEAE	อำนาจเจริญ
รัง	<i>Shorea siamensis</i> Miq.	DIPTEROCARPACEAE	อุดรธานี
สัก	<i>Tectona grandis</i> L.f.	LABIATAE	อุดรดิตถ์
สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A.Juss.	MELIACEAE	อุทัยธานี
ยางนา	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G.Don	DIPTEROCARPACEAE	อุบลราชธานี

